Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 15 | Łódź, Poniedziałek 18 stycznia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י' שבט תרצ"ב | № 15

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מורא'דיגע באהן-קאטאסטראפע

27 דער'הרג'עטע; 44 פערוואונדעטע

פאריז, 17 (ספ. טעל.) צווישען פאריז און ליעזש איז א שנעל-צוג אראפ פון די רעלסען.

עס זענען פערהאן 27 טויטע, און 44 פערוואונדעטע.

עס גייען ארום קלאנגען אז דא איז געווען אן אטענטאט.

וויטאס ווארענט פאר'ן גוזמא'דיגען אפטימיזם

אויפ'ן באנקעט לכבוד די פערמשפטע בריסקער

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי בעוואוסט האט אין דעם טאג ווען ס איז ארויסגעגעבען געווארען דער אורטייל אין „בריסקער" פראצעס געוואלט פארקומען א באנקעט פון „צענטראלעוו" לכבוד די פערמשפטע דעפוטאטען.

דער באנקעט איז דאן אפגעלייגט געווארען און ער איז ערשט פארגעקומען, אין זאל פון טעאטער „אטענעאום".

עס זענען געווען אנוועזענד עטליכע הונדערט געסט.

רעדעס האבען געהאלטען ליבערמאן, וויטאס, די ארוואקאטען נאוואדווארסקי, בערנסאן א. א.

אין זיין רעדע האט וויטאס צ. א. געזאגט, אז דער וועג צום נצחון איז נאך זעהר ווייט, און מ'דארף נישט אריינפאלען און איבערגעטריבענעם אפטימיזם.

די שטימונג אויפ'ן באנקעט איז געווען זעהר א הייטערע.

יאפאן דראהט מיט'ן ארויסטרעטען פונ'ם פעלקער-בונד

זשענעווע, 17 (ספ. טעל. עס איז אנגעקומען א מעלדונג פון דער יאפאנישער רעגירונג צום פעלקער בונד, אין וועלכען זי מעלדעט, אז אויב דער פעלקער-בונד וועט אננעמען א בעשלוס, אז יאפאן זאל זיך אפזאגען פון צונעהמען מאנדזשוריע, וועט זי ארויסטרעטען פון פעלקער בונד.

באהן-קאטאסטראפע אין אמעריקא

צוליב'ן אראפרוטשען זיך פון דער ערד איז פאר'עקומען א שווערע קאטאסטראפע מיט א שנעל-צוג אין קאנזאס-סיטי

די יאפאנישע מיליטער-כח'ות אין מאנדזשוריע

שאנכאי, 17 (ספ. טעל.) די יאפאנישע מיליטער-קרעפטען, וואס זענען קאנצענטרירט אין מאנדזשוריע, ווערען בערעכענט מיט דער צאהל פון העכער 100 טויזענד מאן.

לויט ידיעות פון טאקיא, האט דאס יאפאנישע קריגס-מיניסטעריום ארויסגעשיקט נאך דריי דיוויזיעס קיין מאנדזשוריע.

שטארקע דייבונגען ביי די אוקראינער

לעמבערג, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין די קרייזען פון די איקראינער פיהרער קומען איצט פאר שטארקע דייבונגען.

עס האנדעלט זיך וועגען דעם, צי מ'זאל מאכען די איינאנדער מיט דער רעגירונג, צי נישט.

עס וועגט אבער איבער די מעהרהייט פון די, וואס ווילען גיין אויף א קאמפראמיס מיט דער רעגירונג.

געגען חיימזאנ'ס קאנדידאטור

זאגען זיך ארויס די ציונ. מיטגל. פון ועד הקהלות פון ענגלאנד

לאנדאן, 17 (יט"א טעלעגראפיש) די ציוניסטישע מיטגלידער פון ועד הקהלות אין ענגלאנד האבען זיך ארויסגעזאגט געגען חיימזאנ'ס קאנדידאטור אויפ'ן אמט פון סעקרעטאר פון באארד אף דעפיוטיס. די שטעלונג מאטיווירען זיי דערמיט, וואס חיימזאן האט נישט די נויטיגע קוואליפיקאציעס פאר דעם אמט, און צוליב זיין טעטיגקייט פון דער פערגאנגענהייט.

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי' בשנת החמישים ושבע לימי חייו אבינו, חותננו, זקננו היקר, החסיד המופלג בתורה וביראה נ. ע.

יוסף בארנשטיין מדווארט

בנו של החסיד ר' ישראל מאיר זצ"ל

אחיו של הרה"ג מביאלא זצ"ל בעל „אגודות אזוב"

החלוי' תהי' היום ביום ב'לשבט תרצ"ב בשעה 11 בבוקר ממעון של בנו המו"צ ר' אהרן נ"י בארנשטיין ברחוב פיעטריקאווער 191.

השרויים בצער עמוק משפחתו המתאבלת.

„לינת הצדק". לאדז, ציגעל-גאס 17.

פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט

איז טעטיג טעגליך פון 1–11 מיטאג און פון 4 ביז 6 אוונד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט

קווארץ-לאמפ, דיאטערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.

273

את ידידי ושכני

ר' עמנואל מילשטיין, לאדז

עם כב"ב הנני מברך מטמקא דלבאי בברכת מז"ט לרגלי שיאות בתו הבתולה המהוללה מרת ביל"א דינה תחי' עב"ג הבה"ח יצחק אייזיק ב"ר אברהם איכענצווייג נ"י ביום א עש"ק בא י"ז לחודש שבט תרצ"ב. יתן ד' שיה' דרכם סוגה בשושנים כל ימי חיהם

ידידו ושכנו

409 — מענדל בנו נבוים ו' עיתו

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און ריינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סוכארעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערא - בעוואוסטער צוקערביע

ב. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

:-: טעל. 143-82 :-:

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 1 אדער 2 יונגעלייט

איז אפצוגעבען פון זאפאס. — צו ע פאהרען פיעטריקאווער 33, אויפ'ן 2. הויף, פארטער

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 62 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ. ע. מרים

זילבערבערג

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, ד. 18 יאנואר 1932 1 אזייגער ביי טאג פון טרויער הויז זאקאנא 19, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

417

די טיפטרויערנדע היגטערבליבענע

אונזער ליבען

ה' צבי מילשטיין

צו זיין חתונה מיט פרל.

אסתר שטיינשניידער

ווינשען א הארציגען מזל-טוב

408 — י. רעדער און פרוי.

צו דער חתונה פון אונזער פריינד

מענדעל סוכעצקי

מיט פרל. טאבטשא קשעפיצקא

ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט.

415 — אברהם בלאכמאן און פרוי.

„ליטעראריש בלעטער"

אילוסטרירטע וואכענשריפט פאר ליטעראטור, טעאטער און קונסט.

רעדאקטאר נחמן מייזיל. ארויסגעבער ב. קלעצקין.

אריינגעטראטען אין ניינטען יאהרגאנג.

יעדער פריינד פון יודישן ווארט דארף אבאנירען די „ליטער. בלעטער"!

די אנגעזעהענסטע יודישע שרייבער בעטייליגען זיך אין די „ליטער. בלעטער".

אין יעדען נומער—לידער, נאוועלען. ארטיקלען איבער אלץ, וואס טוט זיך אין דער יוד. און נישט-יודישער קונסט און קולטור-וועלט

צוליבן קריזיס דער אבאנאמענט-פרייז פערקלענערט!

אין פוילען: 3 חדשים – 5 גילדען.

אין אמעריקע, דרום-אמעריקע, דרום-אפריקע, ענגלאנד – 4 דאלאר.

אין לענדער מיט נידעריגער וואלוטע – א יאהר 3 דאלאר.

אדרעס: „Literarisze Bleter", Warszawa, Nalewki 2a

פאר געלד אין פוילען: פ.ק.א. 98.58

398

אראבער דערמארדען א יודיש מיידעל

געשענדעטע און מיט א אראפגעהאקטן קאפ געפינט מען זי אין א טייך נעבן תל-אביב

תל-אביב, 17 (ספ. טעל.) ארץ-ישראל איז ווידער אויפגערודערט געוואָרען צוליב א פאָליטישען מאָרד.

אינ'ם טייך וואדי סעלמי, וואָס געפינט זיך נעבען תל-אביב, האָט מען געפינען א נאַקעטען קערפער פון א יודיש מיידעל מיט אנ'אָפּגעהאקטען קאָפּ.

מ'האָט פעסטגעשטעלט, אז דאָס מיידעל איז פריהער פערגוואלדיגט געוואָרען.

די פאָליציי האלט, אז מ'האָט דאָ צו טון מיט א פאָליטישען און קרימינעלען מאָרד גלייכצייטיג.

די שפורען פיהרען אויף א גרופּע אראבער.

דער נאָמען פון דער מיידעל איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

יצחק גרינבוים אפּעלירט דורך דער פרעסע

אז די ציוניסטען זאלען זיך בעזינען, און נישט שפּאלטען די ארגאניזאציע

וו א ר ש אָ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאמענהאַנג מיט די רייבונגען, וואָס קומען פאָר אין די ציוניסטישע רייהען, איז היינט, אין צענטראל-קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע אין פּוילען, פאָרגעקומען א פּרעסע-קאָנפערענץ.

עס האָט רעפערירט דעפּ. גרינבוים, וועלכער האָט ארומגערעדט די געשאפענע לאגע און געבעטען די פרעסע צו אפּעלירען אין זיין נאָמען, אז די ציוניסטען פון פּוילען זאָלען זיך אין דעם איצטיגען שווערען מאָמענט בעזינען און נישט שפּאלטען די אָרגאניזאציע.

נייע פּאַטענטען=קויפער

וו א ר ש אָ, 17 (טעלעפאָניש). איינגיכען בעווייזט זיך א נייע פּעראָרדנונג וועגען פּאַטענטען.

עס וועלען מוזען אויסקויפען פּאַטענטען אזעלכע פּערזאָנען, וואָס האָבען נאָך לעת עתה קיין פּאַטענטען נישט אויסגעקויפט.

צווישען זיי געפינען זיך אזעלכע, וואָס פיהרען זעלבסטשטענדיגע אונטערנעהמונגען פון דאָטאַוועס ביז 2000 זלאָטעס א יאָהר; אזעלכע, וואָס פיהרען האָטעלען אין מעבלירטע צימערן – אזעלכע וואָס האָבען פון 2 ביז 4 צימערן צו פערדינגען, און האנדווערקער, וואָס ארבייטען מיט 1 געהילף, אָדער מיט 1 משפחה-מיטגליד.

וועגען בּיודזשעט-אפּשפּארונגען אויף 200 מיליאָן זלאָטעס

וו א ר ש אָ 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די רעגירונגס-קרייזען ווערען איצט ארומגערעדט די מעגליכקייטען פון רעדוצירען דעם מלוכה-ביודזשעט אויף נאָך 200 מיליאָן זלאָטעס.

דאָס רעאליזירען דעם פּלאן וואָלט געדארפט בעדויערען ווענינסטענס א האלב יאָהר צייט.

דאָס מאָל זאָלען אָבער די אפּשפּאָרונגען נישט געמאכט ווערען אויפ'ן חשבון פון די בעאמטען שכירות.

מאָרגן פאָהרט אפּ דער גערער רבי פון ווארשא קיין ארץ=ישראל

אין קאָנסטאנטינאפּאל זאל ער אויפגענומען ווערן דורך קעמאל-פּאשא

וו א ר ש אָ, 17 (טעלעפאָניש) מאָרגען, מאָנטאָג, 4 בייטאָג פאָהרט אָפּ פון וואַרשאָ קיין ארץ-ישראל דער גערער רבי.

ער פאָהרט נישט דורכ'ן ים, נאָר דורך דער יבשה: דורך טשעכיען, עסטרייך, אונגאָרן, טערקיי, סיריען און פון דאָרט קיין א"י.

ווי מ'גיט איבער וועט דער גערער רבי אין קאָנסטאנטינאָפּאָל אויפגענומען ווערען דורכ'ן טערקישען פּרעזידענט קעמאל-פּאשא.

מיט'ן רבי'ן פאָהרט מיט א סוויטע פון עטליכע און צוואנציג פּערזאָן.

—=:)O(:=—

די סאָוויעטען און יאפּאן זאלען שליסען א נישט=אנגריפס=אפּמאך

ט אָ ק אָ, 17 (ספ. טעל.) עס ווערט אָפיציעל בעשטעטיגט, אז דער קאָמיסאר פאר אויסערן ענינים ליטוויאָוו האָט פאָרגעשלאָגען צו שליסען א סאָוויעטיש-יאפּאנישען נישט-אנגריפס-אָפּמאך.

ליטוו נאָוו האָט ארומגערעדט די בעדינגונגען פונ'ם אָפּמאך, בעת יאשיזאווא איז געווען אין מאָסקווע. גלייכצייטיג האָט דער סאָוויעטישער אמבאסאדאָר אין טאָקיאָ, טראיאנאווסקי אָנגעפרעגט דעם יאפּאנישען פּרעמיער אינוקאי וועגען דער שטעלונג פון דער יאפּאנישער רעגירונג צו אזא פּלאַן.

פון אָפּיציעלע קרייזען דערוויסט מען זיך, אז די אונטערהאַנדלונגען וועלען דויערען א לענגערע צייט, ווייל דער ענין מוז גרינדליך אויסגעפאָרשט ווערען.

ט אָ ק י אָ, 17 (ספ. טעל.) די יאפּאנישע רעגירונג האָט בעשלאָסען אָפּצוהאַלטען זיך מיט די אונטערהאנדלונגען וועגען דעם נישט-אגרעסיע אָפּמאך ביז עס וועט פּערענדיגט ווערען די מאנדזשורישע קאַמפּאַניע.

פון טשעכיען האט מען געשמוגעלט

הארמאטען און אמוניציע קיין סאָוויעט-רוסלאנד

בּ י ק א ר ע ש ט, 17 (ספ. טעל.) די רומענישע מאכט האָט בעקומען א ידיעה, אז דער שוועדישער דאמפער „נרלענד", וועלכער איז אנגעקומען קיין קאָנסטאַנציע, פיהרט הארמאטען, א. א. וואָפען און אמוניציע פאר סאָוויעט-רוסלאַנד.

ביני לביני האָט דער דאמפער פערלאָזט קאָנסטאנציע און איז ארויסגעפאָהרען אויפ'ן אָפען ים.

צוויי רומענישע קריגס-שיפען האָבען זיך איהם געלאָזט נאָכיאָגען. אז מ'האָט דעם דאמפער דעריאָגט, האָט מען דורכגעפיהרט א רעוויזיע, און מ'האָט אין דער ווירקליכקייט געפונען אויסבעהאַלטען געווער, וואָס איז קאָנפיסקירט און איבערגעבראַכט געוואָרען אויף די רומענישע קריגס-שיפען.

דער קאפּיטאן פון דעם שוועדישען דאמפער האָט ערקלערט, אז דאָס געווער און אמוניציע שטאמט פון סקאָדא'ס פאבריק אין טשעכאָסלאָוואקיע און איז אנגעלאָדענט געוואָרען אין האמבורג.

אומזיסט איז די הילף=אקציע אפּגעשלעפּט געוואָרן

די אקציע פאר די לאדזער ארבייטסלאזע און פרנסה'לאזע יודען וועט קענען געפיהרט ווערען נאר אין די ראהמען פון דער קהלה

דער טומעל אנ'איבעריגער

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ ווייטערדיגע זיצונג פון קאָמיטעט, וועלכער איז געשאַפען געוואָרען דורך פּרעזעס מינצבערג אויף אַדורכצופיהרען אַ הילפס-אַקציע פאַר אַרבייטסלאָזע און פּרנסה'לאָזע יודען אין לאָדז. אויף דער דאָזיגער זיצונג האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער גאַנצער טומעל אַרום דער הילפס-אַקציע איז געווען אַנ'איבעריגע, ווייל דאָס רעדעל האָט זיך איבערגעדרעהט. אויף דער נעכטיגער זיצונג האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז די אַקציע קען נאָר אָנפיהרען די קהלה אין איהרע ראַהמען און זי קען נאָר בעשטימען פּערזאָנען וועלכע זאָלען מיט דער הילף אָנפיהרען.

ס'איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז לעת עתה קען מען נישט רעכענען אויף קיין אַנדערע הכנסות פאַר דער אַקציע ווי פון דעם געהעכערטען עטאַט, צוליב וואָס מ'האָט אויך נישט געדאַרפט קיין ספּעציעלע קאָמיטעטען, קאָנפערענצען און פערזאַמלונגען, וועלכע פערשלעפּען דעם ענין אין דער איצטיגער צייט.

די אַקציע האָט שוין געקענט אָנגעהויבען ווערען דורך דער קהלה מיט עטליכע חדשים צוריק און מ'וואָלט שוין היינט געקענט זעהען די רעזולטאַטען פון דער אַקציע.

ווערט געפינען פאַר פּאַסיג. דער קאָמיטעט האָט גענומען דעם בעריכט פון פּרעזעס מינצבערג צוקענטניש.

דאָזאָר האָפּמאַן זעהט איין, אַז אויב ס'איז

נישט פערהאַן קיין אנדער אויסוועג

פון דער לאַגע מוז די הילפס-אַקציע געפיהרט ווערען אויף דעם אופן ווי די וואָיעוואודזטווע האָט דאָס פעסטגעשטעלט, דער עיקר איז, אַז די הילף זאָל קומען און דאָס וואָס שנעלער. די פּראָצעדור פון העכערען דעם עטאַט און איהם אײַנקאַסירען וועט צו לאַנג דויערען און דעריבער לענט ער פאָר, אַז די קהלה זאָל אויפ'ן חשבון פון געהעכערטען עטאַט וואָס זי וועט איינקאַסירען אויסבאָרגען זיך אַ סומע געלד מיט וועלכער דער קאָמיטעט זאָל באַלד קענען אָנהויבען צו אַרבייטען.

דאָזאָר אַדוו. ווייצמאַן בענייט זיין פאָרשלאָג פון דער פריהערדיגער זיצונג, אַז ס'דאַרף געוועהלט ווערען אַ סוב-קאָמיטעט, וועלכער זאָל זיך קודם-כל פערנעהמען אויסזוכען נייע קוועלען פון וואַנען צו נעהמען געלד פאַר דער אַקציע. אַדוו. ווייצמאַן האַלט אַז אויך פון דער קהלה קען מען נאָך נעהמען געלד אויסער דער עטאַט-העכערונג. אַ חוץ דעם דאַרף דער סוב-קאָמיטעט זיך פערנעמען מיט אויסאַרבייטען פּלענער און פּראָיעקטען וועגען דעם אופן ווי אַזוי די אַקציע זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען.

אין דער דיסקוסיע וועלכע ס'האָט זיך ענטוויקעלט האָבען אַנטיילגענומען גענומען די ה"ה באַביאַצקי, יאַקוב העריך, רענענשטיין, האָפּמאַן, כאַזי, און אַנדערע, אַלע ווייזען אָן, אַז

מיט דער אקציע טאר נישט פערזוימט ווערען

זי דאַרף זיך גלייך אָנהויבען, ווייל די עלענד און אָרימקייט איז גרויס. ס'ווערט אָנגעוויזען אַז עס וואָלט ווירקליך געווען זעהר ווינשענסווערט אַז די קהלה זאָל זיך אויסבאָרגען צו דעם צוועק אַ געוויסע סומע געלד מיט וועלכען מ'וואָלט גלייך געקענט אָרגאַניזירען די אַרבייט.

פּרעזעס מינצבערג ערקלערט אַז די קהלה וועט זיך בעמיהען צו געפינען די ערשטע מיטלען צו דעם צוועק. דאַן טרעט מען צו אויסצוּוועהלען אַ קאָמיסיע, וועלכע דאַרף זיך פערנעהמען מיט אויסגעפינען קוועלען פון וואַנען צו שעפּען הכנסות פאַר דער אַקציע אויסער דעם געהעכערטען עטאַט, די קאָמיסיע דאַרף אויך אויסאַרבייטען אַ פּלאַן פון דער אָרגאַניזאַציע כדי די הילף זאָל ווי אַמשנעלסטען און אַמראַציאָנעלסטען אָנקומען צו דעם גוט-בעדערפטיגטען און ס'זאָל נישט טאָלערירט ווערען קיין פּראָטעקציעס און „ברייטע פלייצעס".

אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען די ה"ה: באַביאַצקי, העריך, רענענשטיין, העלמאַן, ווייצמאַן, פּליוואַצקי, כאַזי, בערגער, בערמאַן און האָפּמאַן. די קאָמיסיע וועט באַלד צוזאַמענטרעטען צו דער אַרבייט.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען אַז דער הילפס-קאָמיטעט וועט אויטאָנאָמיש אָנפיהרען די אַרבייט און וועט נישט איבער זיך האָבען קיין שום אויבערמאַכט.

וואָס שייך

די העכערונג פון עטאַט

איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די קאָמיסיע וועלכע איז צו דעם צוועק געוועהלט געוואָרען אויף דער פריהערדיגער זיצונג, פון קאָמיטעט, זאָל היינטיגע וואָך אָפּהאַלטען 4 זיצונגען: מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג. קודם כל זאָל די קאָמיסיע אַדורכקאָנטראָלירען די עטאַט-צאָהלער און 400 זלאָטעס און העכער און זיי בעשטייערען אויף דער אַקציע, דאַן זאָל אַדורכגעקוקט ווערען אַלע איבעריגע עטאַט-צאָהלער, די קומענדיגע וואָך וועט מען שוין אָנהויבען איינצוקאַסירען דעם קריזיס-צוגאָב. דערמיט האָט זיך די זיצונג פערענדיגט.

די נעכטיגע זיצונג

איז געעפענט געוואָרען דורך פּרעזעס מינצבערג וועלכער טיילט מיט, אַז ער האָט זיך פערשטענדיגט מיט דער וואָיעוואודזטווע וועגען דער פאָרם ווי אַזוי די אַקציע קען אַדורכגעפיהרט ווערען אין די ראַהמען פון די עקזיסטירענדע פאָרשריפטען. די וואָיעוואודזטווע האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט אַז קיין שום בעזונדערע קאָמיטעטען אָדער אָרגאַניזאַציעס קענען פאַר דער הילפס-אַקציע נישט געשאַפען ווערען. די וואָיעוואודזטווע קען נאָר מסכים זיין, אַז אַזאַ אַקציע פאַר אַרבייטסלאָזע און פּרנסה'לאָזע יודען קען געפיהרט ווערען נאָר דורך דער קהלה, די אַקציע דאַרף זיין אַ פאָרטזעצונג פון דער סאָציאַלער הילפס-אַרבייט וואָס ווערט ביז איצט אויך אָנגעפיהרט. ביי אַזאַ אויפפאַסונג וועט די וואָיעוואודזטווע מסכים זיין צו העכערען דעם עטאַט מיט אַ ספּעציעלער קריזיס-צוגאָב, וועלכער זאָל בעשטימט ווערען פאַר דער דאָזיגער אַקציע, דאַגעגען וועט זיך די וואָיעוואודזטווע נישט אַקעגענשטעלען אַז די קהלה זאָל פון איהר זייט איבערגעבען אַדורכצופיהרען די אַרבייט די מענשען וועלכע זי

יודיש טעאטער אין „פילהארמאָניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

היינט, מאָנטאָג, 9 אָוונד – ווידערהאָלונג פון דעם גרויסען פייערליכען „יובילעאום-פּראָגראַם" 50 יאָהר יודיש טעאטער אלט-ניי-טעאטער.

א גראַנדיעזע פאָרשטעלונג מיט רעגינא צוקער א מתנה דעם לאָדזער טעאטער-עולם!

כמעט בחנם אלע בילעטען אין פּארטער נור 1 זל. באַלקאָן און גאַלעריע-50 גר.

1) בר=כוכבא, 2) חנה'טשע אין אמעריקא מיט רעגינא צוקער אלס „חנה'טשע".

3) יאַנקעלע'ס חלום מיט רעגינא צוקער אלס „יאַנקעלע"—

נאָך דער פאָרשטעלונג א קראַנץ פון אַטראַקציעס פון די שענסטע און בעסטע אָפּערעטקעס פון אלט=ניי=טעאטער / 50 יאָהר יודיש טעאטער.

מאָרגן, דינסטאָג 9 אין אָוונד מיט רעגינא צוקער צום 1. מאָל די זעהר קאָמישע אָפּערעטע

„חפני און פנחס" מיט רעגינא צוקער — אלס „חפני". —

אַכטונג! איינהייטס=פּרייזן: גאַנצער פּאַרטער 1 זל. באַלקאָן און גאַלעריע 50 גר.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 4–8 אָוונד.

זונטאָג פון 9 ביז 10 פריה.

„נייער פאלקסבלאט“

פרעזידענטן-פראגע אין דייטשלאנד

קאַנצלער ברינינג האָט געהאַט טעלעגראַפיש אַרויסגערופען פון מינכען דעם פיהרער פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען היטלער און איהם פאָרגע־לעגט די פראַגע, ווי אַזוי עס בעציהט זיך זיין פּאַרטיי צום פּלאַן צו פערלענגערן די פּרעזידענ־טישע פולמאַכטען פון פעלדמאַרשאַל הינדענבורג דורך אַ געזעץ-פּראָיעקט אין רייכסטאַג. היטלער האָט זיך בעראַטען מיט דעם פיהרער פון די דייטש-נאַציאָנאַלע, דעם דייטשען פּרעסע-קעניג הוגענבערג און האָט אין עטליכע טאָג אַרום גע־ענטפערט מיט „ניין“ אויף דער אָנפראַגע פון ברי־נינג'ן. דער פּראָיעקט צו פערלענגערן די פול־מאַכטען פון הינדענבורג'ן מוז אַלזאָ אָפּגעלעגט ווערען, ווייל ער וועט נישט האָבען קיין מערהייט אין רייכסטאַג. די וואַהלען פון אַ פּרעזידענט וועלען מוזען פאָרקומען אויפ'ן קאָנסטיטוציאָנעלען וועג דורך אַן אַלגעמיינער פאָלקס-אָבשטימונג.

עס שטעלט זיך די פראַגע, צי האָט ברינינג בכלל ריכטיג געהאַנדעלט דערמיט, וואָס ער האָט אַרויסגערופען צו זיך היטלערן. די דאָזיגע פראַגע ווערט אין דייטשלאַנד פערענטפערט פערשידענאַר־טיג. פיל האַלטען, אַז דער קאַנצלער האָט נישט געדאַרפט פיהרען קיין אונטערהאַנדלונגען מיט היטלערן, ווייל דאָס דאַרף ברענגען צו אַ פער־שטאַרקונג פון פּרעסטיזש פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַ־ליסטען און פון זייער פיהרער אין די אויגען פון די גרופּען, וועלכע האָבען נאָך נישט קיין בעשטימטע שטעלונג צו היטלערן און זיין דעמאַגאָגיע. אַנדע־רע דאַגעגען האַלטען, אַז פערקעהרט: דערמיט, וואָס ברינינג האָט איינגעלאַדען היטלערן, האָט ער געפיהרט אַ קינציג דיפּלאָמאַטיש שפּיל און האָט געשטעלט זיינע געגנער אין אַ שווערע לאַגע. היטלער דאַרף וויסען, אַז ביי וואַהלען שטימען נישט בלויז איבערצייגטע היטלעראַוועס, נאָר פערשידענאַרטיגע עלעמענטען, וועלכע האָבען אין יאָהר 1925 אָפּגעגעבען זייערע שטימען פאַר דער קאַנדידאַטור פון הינדענבורג'ן אַלס פּרעזידענט פון דייטשלאַנד. אַט די וועהלער וועלען אויך איצט נישט געהן געגען הינדענבורג'ן. דער אַלטער גענעראַל געניסט פון דער גרעסטער פּאָפּולערקייט אין דייטשלאַנד ביי אַלע שיכטען פון דער בע־פעלקערונג. עס איז גראַד איצט אָנגעוויזען געוואָ־רען, אַז איינער פון די גרעסטע אַקטיוען אין דעם אינערליכען און אויסערליכען בילאַנס פון דייטשלאַנד איז דער מאָראַלישער אויטאָריטעט פון פּרעזידענט הינדענבורג, וועלכער איז געווען געטריי זיין פליכט און שבועה צו דער רעפּובליק, הגם ער איז געווען פריהער אַ מאָנאַרכיסט.

צווינגענדיג היטלערן אַנצונעהמען אַ פיינד־ליכע פּאָזיציע לגבי הינדענבורג'ן, האָט ברינינג איהם פּאָליטיש קאָמפּראָמיטירט אין די אויגען פון אַ גרויסען טייל פון די, וואָס געהען נאָך איהם ביי פערשידענע וואַהל-געלעגענהייטען: די טרייקייט פון דער היטלעריסטישער אַרמעי צו איהר פיהרער איז געוואַקעלט געוואָרען.

אַז דער נעגאַטיווער ענטפער פון היטלער'ן און הוגענבערג'ן איז אַ פיינדליכער אַקט לגבי הינדענבורג'ן, דערין קאָן נישט זיין קיין שום צווייפעל, הגם די פיהרער פון עקסטרעמען דייטשען נאַציאָנאַליזם ווילען דעם פאַקט פערמאַסקירען און פערלייקענען. דער שריט פון ברינינג'ן איז דאָך אונטערגענומען געוואָרען מיט'ן וויסען און מיט דער הסכמה פון הינדענבורג'ן און וועגען דעם האָבען געוואוסט סיי היטלער, סיי הוגענבורג. דער אָפּזאָג פון די ביידע צו שטימען פאַר הינדענבורג'ן אין רייכסטאַג, בעדייט אַן'עמפּערונג געגען הינדענ־בורג'ן, דאָס בעדייט, אַז זיי געהען געגען זיין ווילען. קיין שום מאָטיווירונגען קאָנען נישט פער־מאַסקירען דעם דאָזיגען פאַקט.

איצט שטעהט די פראַגע ווי אַזוי וועט הינ־דענבורג אַליין רעאַגירען אויף דער געשאַפענער לאַגע. אין אַפּריל אָדער אין אָנהויב מאַי דאַרפען פאָרקומען די פּרעזידענטען-וואַהלען. די אַלגעמיינע מיינונג איז, אַז די קאַנדידאַטור פון הינדענבורג'ן איז געזיכערט. אָבער צי וועט ער איינגעהן אַרויס־צושטעלען זיין קאַנדידאַטור? צי וועט ער מסכּים זיין צו פיגורירען נישט אַלס דער איינציגער קאַנ־דידאַט? אָהן ספק וועט דער אַלטער מאַרשאַל האַנדלען אַזוי ווי עס וועט איהם דיקטירען זיין פליכט־בעוואוסטזיין, נישט-רעכענענדיג זיך מיט קיין פער־זענליכע מאָטיווען. ער וועט וואַהרשיינליך זיין קאַנדידאַטור אַרויסשטעלען, ווייל דאָס פערלאַנגט די אינערליכע און אויסערליכע לאַגע פון דייטש־לאַנד.

פ. פ. ס.

די איל-וזיעס זענען צורונען

די ליקווידאַציע פון פויליש-יודישען פערשטענדיגונגס-קאָמיטעט אין אַמעריקע

ווי אונזערע לעזער איז בעקאַנט, איז איי־נער פון די פאָלגען פון די נאָוועמבער-עקסצעסען אין פוילען געווען דער, וואָס עס איז אויסגערי־סען געוואָרען דער פויליש-יודישער פערשטענדי־גונגס-קאָמיטעט, דער אַזוי גערופענער „יוד וויל קאָמיטעט“ וואָס איז געהאַט געגרינדעט געוואָרען אין אַמעריקע. וועגען גורל פון דאָזיגען קאָמיטעט שרייבט דעפּ. י. גרינבוים אין „נ. ס.“

די יודען האָבען נישט אויסגעהאַלטען נישט די פּראָבע פון דער צייט, נישט די פּראָבע פון דער ווירקליכקייט אין פוילען. די לעצטע אַנטי־יודישע עקסצעסען זענען אַריבערגעגאַנגען די מאָס. אין אַמעריקע האָט מען נישט געקאָנט פערשטעהן פאַרוואָס די רעגירונג האָט געוואַרט אַ גאַנצע וואָך ביז זי איז אַרויסגעטרעטען געגען די כולי־גאַנעס, ביז זי האָט אַרויסגעגעבען שאַרפע פער־אָרדנונגען. זיי האָבען נישט געקאָנט פערשטעהן פאַרוואָס נישט קוקענדיג אויף די שאַרפע פער־אָרדנונגען, נישט קוקענדיג אויף די אינצווייידי־טיגע ערקלערונגען פון אינערן-מיניסטער האָבען נאָך וואָכען לאַנג געדויערט די עקסצעסען, אַרי־בערטראָגענדיג זיך פון שטאָט צו שטאָט מען קאָן דאָך נישט אָננעהמען, זאָגט מען דאָרט, אַז דער רעגירונג האָט פערפעהלט קראַפט צו בעזיגען די כוליגאַנעריע. מכּתם האָט פערפעהלט ווילען, ענטשלאָסענקייט. אַ חוץ דעם — די בעציהונג צום עקאָנאָמישען באָיקאָט, צו דער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע, דאַן די ווילנער געריכטען דאָס פער־אורטיילען די געשלאָגענע יודען אין דער צייט, ווען די שלעגערס האָט מען נישט געפונען.

די יודען האָבען נישט אויסגעהאַלטען ה' פיליפּאָוויטש האָט אויפגעקלערט די לאַגע אין פוילען, ער האָט אָנגעוויזען אויף דער אַרבייט פון יודישען קאָמיטעט ביים אינסטיטוט צו פאָרשען די מינדערהייטען אין פוילען...

עס האָט קיין שום זאַך נישט געהאָלפען. די יודען האָבען איינגעריסען. דער ערשטער האָט ד"ר טענענבוים געלעגט דעם אַמט אַלס פּרעזעס פון „נער וויל קאָמיטעט“. דאָן איז נאָכגעגאַנגען דער פערבאַנד פון די פוילישע יודען. דער קאָמיטעט האָט אויפגעהערט צו עקזיסטירען. די האָפנונגען האָבען פערפיהרט, די אילוזיעס זענען צורונען געוואָרען.

און דער יודישער קאָמיטעט ביים אינסטי־טוט צו פאָרשען די מינדערהייטען? וועט זיכער פרעגען דער לעזער.

צוויי קאָמיסיעס האָבען פאָרענדיגט זייער אַרבייט. זיי האָבען זיי צוגעשטעלט די נעהעריגע מיניסטעריומס, אויך דעם שֵׁף פון דער רעגירונג. אויך ביידע צדדים זענען געוואָרען ענטוישט. די רעגירונג, ווייל די פאָרגעלעגטע פּראָיעקטען בע־ציהען זיך נישט אויף דער גאַנצקייט, ווייל זיי לעזען נישט די קאַרדינאַלע פראַגען, ווייל זיי בע־ריהרען אפשר וויכטיגע פראַגען, אָבער ווי ס'זאָל נישט זיין צווייטראַנגיגע. די פאָרשטעהער פון יודישען קאָמיטעט — ווייל אפילו אין קאָנקרעטע פראַגען, וואָס שטעלען מיט זיך פאָר אַ טייל פון יודישען פּראָבלעם און וועלכע לאָזען אָן אַ זייט די קאַרדינאַלע, אַזוי דעליקאַטע און שווערע יודי־שע פּראָבלעמען, אפילו אין אָט די קליינע ענינים גרייכט נישט דער גוטער ווילען פון דער רעגירונג ביז צום ערלעדיגען די פראַגע. אונגעוויילען, אונגלויבען כאַפּט אַרום די מיטגלידער פון קאָמיטעט, בפרט די מעהר אַקטיווע, וועלכע האָבען געגלויבט אין דער ווירקזאַמקייט פון די אַרבייטען, אָדער זיי האָבען געוואָלט איבערצייגען זיך אַליין און אַנדערע, אַז אומזיסט זענען אַלע האָפנונגען אין דער היזיכע, און וואָס דער עיקר איז — דער קאָמיטעט האָט בעקומען אַ געפעהרליכען קאָנ־קורענט.

דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט זיך גענומען צו פאָרשען די יודען-פראַגע. וואָס נוגע די פאָל־גען פון דער פאָרשונג קאָן מען זיין דערין זיכער, ווייך פאָרשונגען. פון שטאַנדפּונקט פון עפענטלי־כער זיכערקייט. פון פּאָליציייאישען שטאַנדפּונקט ווערען ביי אונז דערפיהרט ביז צום סוף.

וועגען דעם ווייס מען וואַהרשיינליך נאָך נישט אין אַמעריקאַ. ווען מען וועט וועגען דעם געוואויר ווערען, וועט מען זיך נאָכאַמאָל איבער־צייגען, וואָסער ווערט עס האָבען די פערזיכערונ־גען פון ה' פיליפּאָוויטש און מען וועט פערשטעהן, אַז קאָנקרעטע יודישע פראַגען ווערען ביי אונז בעטראַכט אַלס צו קליינע, עס זאָל דער רעגירונג לוינען מיט זיי זיך צו פערנעהמען.

דער אונצוטרוי-וואָטום פאַר דער רעגירונג

די מאָטיווען פון די אָפּאָזיציע-קלובען

ווי בעקאַנט, האָבען אַלע אָפּאָזיציאָנעלע קלו־בען פון סיים אַריינגעטראָגען אַ דעמאָנסטראַטיווען פאָרשלאַג אויסצודריקען אונצוטרוי דער רעגירונג. דער פאָרשלאַג איז אָנ'ענטפער אויפ'ן אורטייל פון געריכט אין פּראָצעס פון די בריסקער דעפּוטאַטען. דער פאָרשלאַג וועט בעהאַנדעלט ווערען אויף דער נאָהענטסטער סיים-זיצונג. וועגען דעם וואָטום שרייבט דער „ראָבאָטניק“:

קיינע פון די אָפּאָזיציאָנעלע גרופּירונגען האָט נאָך ביז איצט אין פּעטען סיים נישט אַריינגע־טראָגען קיין פאָרשלאַג, וואָס זאָל פערלאַנגען, אַז די רעגירונג אַלס גאַנצע אָדער די בעזונדערע מי־ניסטאָרען זאָלען דימיסיאָנירען. מען האָט דאָס נישט געטאָן צוליב דעם איינזאַרטיגען כאַראַקטער פון אונזער „פאַ־לאַמענט“, צוליב זיין כאַראַקטער אי־מוהנים, וואָס אונטערשיידען זיך אינגאַנצען פון מערב-אייראָפּעאישען פּאַרלאַמענטאַריזם.

דאָס מאָל זענען מיר אָפּגעטראָטען פון דער אָנגענומענער פּראַקטיק, ווייל נאָך דעם בריסקער פּראָצעס איז ענטשטאַנען אַ נויטווענדיגקייט, אַז די אַלגעמיינע לאַגע אין לאַנד זאָל אַרומגערעדט ווע־רען פון דער סיים-טריבונע, נישט וואַרטענדיג אויף דער סעבי־וואַר-דעבאַטע וועגען בודזשעט. די דע־ציזיע פון קריין געריכט, אָדער ריכטיגער פון דער געריכטס-מעהרהייט, וועלכע איז מיט אַ שטורמישען טעראַם אויפגענומען געוואָרען דורך דער סאַנאַ־ציע-פּרעסע, האָט גלייכצייטיג אויסגעגראָבען נאָך אַ טיפערען תהום אינערהאַלב דער געזעלשאַפט.

נעבען דעם סאַנאַציע-ענטוזיאַזם, וועלכער איז טייל־מאָל אמת אויפריכטיג און טיילמאָל קינסטליך אָפּי־שירט, זענען ענטשטאַנען אין לאַנד גאָר אַנדערע געפיהלען און שטימונגען, וואָס נעהמען אַרום בע־דייטענד גרעסערע קרייזען, איידער עס דאַכט זיך אויס די רעדאַקטאָרען פון „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ און פון ווילנער „סלאָוואָ“ אָדער „קוריער“, ווען דאָס איז אונגערעכטערהייט פאַר די פאָרשטעהער פון הערשענדען סיסטעם. מען דאַרף, אַלזאָ, תּיכּף גע־בען אַן'עפענטליכע אָפּשאַצונג פון דער סיטואַציע און פון איהרע קאָנסעקוועצען, וואָס זענען די גרונדען פון דעם אונצוטרוי-וואָטום. וועלכען פינף קלובען האָבען אַריינגעטראָגען געגען דער רעגי־רונג פון ה' פּריסטאָר.

די שרעקליכע טראַגעדיע מיט די 6 יודישע יונגעלייט

טעלעגראַפישער בעריכט פון דעפּ. דר. לאַנדאַו

קישינעוו (יט"א) דעפּ. דר. מ. לאַנדאַו, וועלכער האָט דורכגעפיהרט אַן'אויספאָרשונג אין סאָראָקאַ אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערמאָרדונג פון די 6 פּערזאָנען אויפ'ן ברעג פון דניעסטער, האָט צוגעשיקט פאָלגענדען טעלעגראַפישען בעריכט קיין קישינעוו:

„די אַטמאָספער אין סאָראָקאַ איז נאָך אַלץ זעהר אָנ'אָנגעשטרענגטע. עס איז געבראַכט גע־וואָרען צו קבורה דער לעצטער קרבן פון דער בלוטיגער טראַגעדיע שמואל ציקינאָווסקי. אין דער לויה האָבען זיך בעטייליגט טויזענדער מענשען. די שטאָט איז געהילט אין טרויער בעת דער לויה זענען אַלע געשעפטען אַלס פּראָטעסט געגען דער שרעקליכער בלוט-פערגיסונג געווען געשלאָסען. אין שטאָט הערשט אַ זעהר געדריקטע שטימונג, אויך צווישען דער קריסטליכער בעפעלקערונג.

די סעקציע פון די הרוגים האָט דערוויזען, אַז די קרבנות זענען געשאָסען געוואָרען פון פּאַ־רענט. אין יעדען איינעם זענען געווען געצילט צעהנדליגער שאָסען. אויך מיט שרוים פון יאַגד־ביקסען. אין די קערפּערס האָט מען אויך געפונען גראַנאַט-שטיקער.

פון דער אויספאָרשונג, וואָס איך האָב דאָ דורכגעפיהרט אויפ'ן אָרט, האָב איך אַרויסגעטראָ־גען די טיפע איבערצייגונג, אַז פאַר די יוגענדליכע איז צוגעלעגט געוואָרען אַ נעץ זיי צו פערנאַרען און אויסצושיסען, ווי מען האָט עס טאַקע געטאָן.

דאָס סאָראָקער געריכט האָט בעקומען אַ דעפּעשע פון קריגס-מיניסטער וועגען דעלעגירען אַן'אַן ספאָרשונגס-ריכטער אין דער קאָמיסיע, וואָס ווערט איצט אָרגאַניזירט אויף דורכצופיהרען די אויספאָרשונג.

איך פאָהר איצט קיין בוקארעשט, כּדי צו־צושטעלען דער רעגירונג די אינפאָרמאַציעס, וואָס איך האָב געזאַמעלט אין סאָראָקאַ“.

בעזייטיגט זשאַבאָטינסקי'ן פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע

פאָדערט האַלב-אָפיציעלער ענגלישער אָרגאַן

לאָנדאָן, (י.ט.א.) דער האַלב-אָפיציעלער אָרגאַן פון קאָלאָניאַל-אַמט „ניר איסט ענד אינדיא מאַגאַזין“ האָט פערעפענטליכט אַ לייט-אַרטיקעל געווידמעט דער לעצטער פּאָליטישער אַקציע פון די רעוויזיאָניסטען. די צייטונג עצה'ט צו בע־זייטיגען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע זשאַבאָטינסקי'ן און זיינע אָנהענגער אַלס „אונבע־רעכענטע רעוויזיאָניסטען“.

„אַ מענש, וואָס רעדט וועגען אויפרייסען די ענגלישע אימפּעריע — שרייבט „ניר איסט“ — קען נישט פערנעהמען קיין אָרט אין אַ בעוועגונג וועמענס ענטוויקלונג איז אָבהענגיג פון דער צוזאַ[מען]אַרבייט מיט דער בריטישער אימפּעריע. וואָס פריהער אַלע אומצופרידענע עלעמענטען, וועל־כע פיהרען אַריין פערמענטען און שטרייטען, ווע־לען אָפיציעל אַרויסגעוואָרפען ווערען פון דער אָרגאַניזאַציע, אַלץ בעסער וועט זיין. הגם די ענגלישע ציוניסטען האָבען אויסגעדריקט זייער עמפּערונג צוליב זשאַבאָטינסקי'ס ערקלערונגען, בעצייכענענדיג איהם אַלס אומפעראַנטוואָרטליכער פּערזענליכקייט, דאָך וואָלט געווען אַ גרויסער פעהלער — שרייבט ווייטער דער האַלב-אָפיציעלער אָרגאַן פון קאָלאָניאַל-אַמט — נישט צו דערשעצען די בעדייטונג פון דעם פאַקט פאַר דער ציוניסטי־שער אויסערן-פּאָליטיק. עס מאַכט אַ לעכערליכע איינדרוק ווען מען זעהט, ווי אַ בעדייטענדער טייל ציוניסטען דעזאַוואוירט סיסטעמאַטיש די ערקלע־רונגען פון אַן אַנדער טייל. עס איז כּמעט אונפער־מיידליך, אַז די עקסטרעמע ריכטונג זאָל בעקומען אַן'איינפלוס אויף דער פּרעסע, דאָס וויכטיגסטע איז אָבער, וואָס די אַקציע פון די רעוויזיאָניסטען שפּייזט און פערשטאַרקט די בעאונרוהיגונג פון די אַראַבער.

רעגיסטראַציע-צוואַנג פאַר פרעמדע אין מעקסיקאַ

מעקסיקאַ-סיטי (יט"א) דער אויסערן מיניסטער האָט פאַראָרדענט דורכצופיהרען אין גאַנצען לאַנד אַ רעגיסטראַציע פון אַלע אויסלענדער. די רעגיסטראַציע האָט אַלס אויפגאַבע צו פאַראונמעגליכען אומלעגאַלע אימיגראַציע קיין מעקסיקע, ווי אויך פעסטצושטעלען די צאָהל אויס־לענדער אין לאַנד, זייערע בעשעפטיגונגען און וואוין-אָרט.

הספארט-בעוועגונג

די גרעסטע יודישע ספארט-אימפרעזע

וועט פארקומען היינטיגען שבת אין פילהארמאניע

די יודישע ספארט־ און טורן־פעראיינען אין לאדז ארבייטען שוין זייט לאנגע יאהרען. מאנכע צעהלען שוין זייער טעטיגקייט אויף צעהנדליגער יאהרען, די געזעלשאפט, וועלכע איז שוין מעהר נישט גלייכגילטיג פאר׳ן געדאנק פון פיזישער ערציהונג פון דער יוגענד, ווייסען אבער נאך נישט פון די גרויסע אופטוען און דערגרייכונגען פון די אלע פעראיינען. דא און דארט זעהט מען נאר פראגמענטען פון דער דאזיגער ארבייט.

ס׳איז נאך נישט געווען דער פאל, אז אלע יודישע פעראיינען זאלען זיך צונויפזאמלען אויף איין ארט און אין אן׳איידעלער קאנקורענץ־קאמפען זיך פערמעסטען מיט די כוחות, צווישען זיך און גלייכצייטיג ווייזען, אז זייער שווערע ארבייט אין פערלויף פון לאנגע יאהרען איז נישט געגאנגען לאיבוד.

אזא פערמעסטונג פון די כוחות, אזא גראנדיעזע מאניפעסטאציע פאר׳ן געדאנק פון פיזישער ערציהונג צווישען דער יודישער יוגענד וועט פארקומען היינטיגען שבת דעם 23.־טען יאנואר 10 א זייגער פארמיטאג אין פילהארמאניע.

די יודישע ארבייטער־ספארט־פעראיינען האבען זייער מעטאד אין דער ארבייט, די בירגערליכע זייער אייגענעם, אלע האבען אבער אין זין דאס געזונד מאכען דעם גוף פון דער יודישער יוגענד.

אלע פעראיינען וועלען זיך טרעפען אין אלע קאנקורענצען ווי: גימנאסטיק אויף מכשירים, פריי־איבונגען, באקס, וועט־געיעגען פון ציקליסטען אויף „האמאטרענעס“, שווער־אטלעטיק, מיט אנטייל פון די מייסטערס ווייגארטען און אנדערע, ספארט־שפילען, פינג־פאנג, פיראמידען און אלץ וואס איז מעגליך אין די ראהמען פון א געדעקטען זאל.

דאס ריכטער־זשורי וועט בעשטעהן פון א בעזונדער קאמיסיע, פאר יעדער קאנקורענץ זענען בעשטימט פריזען און אויסצייכנונגען.

דאס יודישע לאדז וועט היינטיגען שבת האבען די רעוויו פון דער יודישער ספארט־בעוועגונג אין לאדז.

האקעי

ל.ק.ס. — אוניאן 0:2 (0:1, 0:0, 0:1)

נעכטען איז אויפ׳ן איידפלאץ אין העלענאוו פארגעקומען דער האקעי־מעטש צווישען „אוניאן“ און ל.ק.ס. ווענען דער מייסטערשאפט פון לאדז. דער מעטש האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג און האט זיך פעענדיגט מיט א זיג פון ל. ק. ס. אין דער הויך פון 0:2.

ל.ק.ס. איז ארויסגעטרעטען מיט אן׳אפגעשוואכטען צוזאמענשטעל דאך האט זי געהאט אן׳איבערגעוויכט איבער „אוניאן“, די טויערן האבען געשאסען קרול און פרענצעל. ל.ק.ס. איז אזוי־ארום דער 100 פראצענטיגער פאווארייט פאר לאדזער מייסטער און געהט צו צו די קאמפען ווענען דער מייסטערשאפט פון קלאס „בע“, מיט׳ן מייסטער פון ווארשעווער קרייז. די טאבעלע פון די לאדזער מייסטערשאפט זעהט איצט אויס אויף פאלגענדען אופן: ל.ק.ס., אוניאן, סטושעלעץ, טריומף, מכבי.

ווארשאווער „זשאס“ האקעי-מאנשאפט קומט קיין לאדז

שבת דעם 23־טען און זונטאג׳עם 24 יאנואר ה. י. וועט אין לאדז ווילען די האקעי־מאנשאפט פון ווארשעווער יודישען אקאדעמישען קלוב. די מאנשאפט וועט שבת שפילען אויפ׳ן אייז־פלאץ אין העלענאוו מיט „מכבי“ און זונטאג מיט „אוניאן“ דער צוזאמענשטעל פון אקאדעמישען קלוב אין פאלגענדער: ראסנער, גאלדמאן, ראזמארין, ביסמאן און ראסנער 2.

ווי מיר זעהען געפינען זיך אין דער מאנשאפט ערשטקלאסיגע שפילער, ס׳איז דעריבער נישט קיין וואונדער וואס דער ארויסטריט פון יודישען אקאדעמישען קלוב האט אין די ספארט־קרייזען אין לאדז ארויסגערופען אזא גרויסע פעראינטערעסירונג.

רינג-קאמפען

אין ווארשא איז נעכטען פארגעקומען א רינג קאמף צווישען „אימקא“ (ווירשא) און דער לאדזער רעפרעזענטאנץ דעם קאמף האט געוואונען „אימקא“ אין פערהעלטניש 13:3. דער איינציגער וואס האט געוואונען א קאמף פון די לאדזער איז געווען פארמאנסקי.

באקס

ווארשא — פויזען 6:10

נעכטען איז ביי א געוואלדיגע פעראינטערעסירונג פארגעקומען אין ווארשא דער באקס־מעטש צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון ווארשא און דער רעפרעזענטאנץ פון פויזען. דעם קאמף האט געוואונען ווארשא אין דער פערהעלטניש 6:10. צווישען דער ווארשעווער רעפרעזענטאנץ האבען געקעמפט 3 יודען: אנדערס, בירגצווייג און פין, וועלכע האבען געהערט צו דער ווארשעווער „מכבי“ און איצט בעהערען זיי צו דעם באקס־קלוב „יארדאן“, אנדערס האט דעם קאמף פערשפילט. בירגצווייג און פין האבען געוואונען אויף פונקטען.

ריכטער איז געווען זעהר שוואך (ה׳ מילש פון לאדז.

* * *

דער באקס - מעטש צווישען ווארשא און ברעסלוי, קומט פאר דעם 2. פעברואר אין ווארשא

באקס אין „בר־כוכבא“

די באקס־סעקציע אין בר־כוכבא ענטוויקעלט זיך זעהר לעבהאפט, די מיטגלידער פון דער באקס־סעקציע האבען געמוזט איינגעטיילט ווערען אין גרופען, וועלכע טרענירען אונטער דער אנפיהרונג פון ה׳ רובין: מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 6 ביז 9 אווענד.

באקס אין „הכח“

די ניי־געשאפענע באקס־סעקציע אין „הכח“ איבט זעהר ענערגיש אונטער דער אנפיהרונג פון בעקאנטען באקסער קאנאזשעווסקי. די איבונגען קומען פאר דינסטאג פון 8 ביז 10 אווענד און זונטאג פון 10 ביז 12 פארמיטאג.

שווער-אטלעטיק

דעם 13־טען און 14־טען פעברואר קומט פאר אין „שילא“, גליבנא 17 די קאמפען ווע ען דער מייסטערשאפט פון לאדזער קרייז אין געוויכט הויבען. צו די מייסטערשאפטען גרייטען זיך אונזערע אלע יודישע ביזאיצטיגע מייסטערס ווי ווייגארטען, מינץ און אנדערע.

אלע יוד. טורן־ און ספארט־פעראיינען אין לאדז וועלן דעמאנסטרירן זייערע כחות

— אויף דער —

גראנדיעזער ספארט־אימפרעזע

וועלכע קומט פאר שבת, דעם 23־טען יאנואר 1932 פינקטליך 10 פריה אין זאל

נארוטאוויטש 20 פילהארמאניע נארוטאוויטש 20

מיט נעהמען אנטייל פאלגענדע פעראיינען:

בר־כוכבא, הכח, מארגענשטערן, מכבי און שטערן

וועט־קאמף אין טורנען אויף מכשירים

(רעק, בארן, פערד)

וועט־קאמף אין אלימפישע פריי־איבונגען

פון מענער, פרויען, יוגענד און קינדער

ספארט־שפילען / באקס / שווער־אטלעטיק

געוויכט־הויבען מיט׳ן אנטייל פון די פוילישע מייסטער

ציקליסטען־געיעגען אויף „האמאטרענעס“

פיראמידען / פינג פאנג

פאר יעדען קאנקורענץ זענען בעשטימט פריזען און אויסצייכנונגען.

ווייטערדיגע פרטים קומען.

ספארט-שפילען

מייסטער פון עסטלאנד אין לאדז

די סענסאציע פון נעכטיגען ספארט־טאג אין לאדז איז געווען דער ארויסטריט פון עסטלענדישן מייסטער אין ספארט־שפילן דער טאלינער „אימקא“.

דער עסטלענדישער מייסטער האט געשפילט אין קארב־באל מיט ל.ק.ס. און „מכבי“. די שפילען זענען פארגעקומען אין זאל פון ל.ט.ס.ג. אויף זאקאנטנא 82. די רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

אימקא (עסטלאנד) — ל.ק.ס. 26:30

אימקא (עסטלאנד) — מכבי 8:28

עסטלאנד האט ארויסגעוויזען א זעהר שעהן און שנעל שפילען. דער בעסטער ביי זיי איז געווען אומטשענקא, וועלכער האט געמאכט די גרעסטע צאהל קויבערס. ווייטער זענען גוט געווען באכמאן און פאטאצקי.

פון ל.ק.ס. האבען זיך אויסגעצייכנט קראוזע און פעגגא.

„מכבי“ איז ארויסגעטרעטען אהן לאופער, וועלכער איז קראנק. נישט קוקענדיג דערויף האט דאך „מכבי“ זעהר שעהן געשפילט, אויסגעצייכנט האבען זיך רייכמאן און גארעליק.

די „מכבי“ מאנשאפט פאהרט אויף דעם 5־טען און 6־טען מערץ קיין טאלען אויף א רעוואנש מעטש מיט „אימקא“, „מכבי“ וועט אויך שפילען מיט דער ויגער „אימקא“ און דער ויגער „מכבי“.

גאנץ־באל פאר פרויען:

ל. ק. ס. — מכבי 25:29

דאס איז א זעהר בכבוד׳ער רעזולטאט פאר די „מכבי“ — מיט־לידערינס.

קארב־באל פאר פרויען:

י.ק.פ. — ל.ק.ס. 6:12

יוגענד קארב־באל:

ל.ק.ס. מכבי 18:28

פון מכבי האבען זיך שטארק אויסגעצייכנט הורוויטש און דער 14־יעהריגער רייכמאן.

פרוכטבארע טעטיגקייט פון „מארגענשטערן“

שטארקער וואוקס פון דער צאהל מיטגלידער. — ענערגישע ארבייט אין די פערשידענע ספארט־סעקציעס. — קולטור־ און אויפקלערונגס־ארבייט. — קאנפערענצן און בעראטונגען וועגען שאפן א פאסיגן לאקאל פאר „מארגנשטערן“

די ארבייטער ספארט־געזעלשאפט „מארגענשטערן“ וואקסט און ענטוויקעלט זיך און ציהט אריין וואס ווייטער אלץ ברייטע־ע שיכטען פון דער יודישער ארבייטער־יוגענד. די הויפט־טעטיגקייט פון דער ספארט־אינסטיטוציע איז ווייטער אזוי גוט ווי פריהער געבליבען די גימנאסטיק אלס א מאסען־ספארט. אבער אויך די איבעריגע צווייגען פון ספארט, א חוץ באקס וועלכער ווערט אין די מארגענשטערן־קרייזען בעטראכט ווי א [illegible] ספארט, האבען זיך איצט שוין איינגעפירגערט אין דער געזעלשאפט.

די פינג־פאנג סעקציע ארבייט נארמאל. איי־ניגע שפילער האבען שוין פון דער מארגענשטערן־פערוואלטונג בעקומען אויסצייכנונגען פאר מייסטער שפילען. די פוסבאל־סעקציע גרייט זיך אין סעזאן־ווייטער שפילען אויף מייסטער־שאפט. די סעקציע פאר ספארט־שפילען ווי קארב־באל, נעץ־באל א. אנד. פיהרט א לעבעדיגע טעטיגקייט. די טרענירונגען קומען פאר אין אייגענעם לאקאל. מיט גימנאסטיג בעשעפטיגען זיך איצט 12 גרופען צו 22 פערזאן א גרופע. אין משך פון די לעצטע הערבסט־חדשים, איז צוגעקומען בייע הונדערט מיטגלידער.

א בעזונדער׳ס וויכטיגען ארט פערנעהמט אין דער ארבייט פון מארגענשטערן די קולטור־ און טוריסטיק־סעקציע, וועלכע פיהרט אן׳אויפקלערונגס־ארבייט צווישען די מיטגלידער. אין משך פון די הערבסט־חדשים, האט די סעקציע גע[illegible] 12 אויספלוגען אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט ביז 600 פערזאן, אייניגע אויספלוגען, ווי אין שטאטישען אנאטאמישען מוזעאום זענען בעגלייט געווארען פון ספעציעלע פארלעזונגען וועגען אנאטאמיע, עס איז פארגעקומען א ציקל לעקציעס וועגען דער ברענענדער פראגע ספעציעל פאר דער יוגענד מכח סעקסועלער היגיענע, די 9 לעקציעס אויף דער טעמע וועלכע זענען געשטאנען אויף א הויכען מעדיציניש־וויסענשאפטליכען און סאציאלען ניוא האט געגעבען דער דאקטאר פון ראדאגאשטשער שפיטאל ד״ר גרינבלאט. צום שלוס פון די לעקציעס האט די קולטור־ און טוריסטען סעקציע איבערגעגעבען דעם דאקטאר א קליינע בעשיידענע מתנה אלס אויסדרוק פון דאנק פאר זיין וויסענשאפטליכע אויפקלערונגס־ארבייט.

די פערברייטערטע טעטיגקייט פון „מארגענשטערן“ האט ארויסגערוקט די פראגע וועגען געפונען א פאסיגען לאקאל, וואו עס זאלען האבען פאר זיך ארט אט די אלע סעקציעס. אזא לאקאל איז שוין געפונען געווארען אין צענטער שטאט. די מארגענשטערן־פערוואלטונג איז צוגעטרעטען איצט צו אן׳אקציע וואס זאל איהר מעגליך מאכען דאס דינגען דעם לאקאל.

צו דעם צוועק איז דעם לעצטען שבת צונאכטס פארגעקומען א פערברייטערטע קאנפערענץ פון דער פערוואלטונג פון מארגענשטערן צוזאמען מיט דעם אקטיוו, ד.ה. מיט די אנפיהרענדע ראטען פון אלע סעקציעס. א חוץ די פארשטעהער פון די פריהער דערמאנטע סעקציעס האבען זיך אויך בעטייליגט דער אינסטרוקטארען קאלעגיום, דער גימנאסטיר־ראט, אונטערנעמונגס־קאמיסיע, טעכנישע קאמיסיע און לאקאל־קאמיסיע.

דעם פארזיץ פון דער וויכטיגער קאנפערענץ האט געפיהרט דער פרעזעס פון מארגעשטערן ה׳ גרונדמאן. דעם בעריכט האט אפגעגעבען דער סעקרעטאר ה׳ פרידמאן. פון דער קולטור־ און טוריסטיק־סעקציע האט בעריכטעט ה׳ יאסני. נאך א קורצער מיינונגס־אויסטויש זענען אנגענומען געווארען בעשלוסען וועגען די וויכטיגסטע ארבייטען און לסוף איז אויפ׳ן ארט געזאמעלט געווארען 250 זל. אויפ׳ן לאקאל־פאנד. די אנוועזענדע אלע ארבייטער, האבען ארויסגעוויזען א גרויסע אפערווילגקייט פאר דעם מארגעשטערן און זיך בעטייערט מיט פערהעלטנישמעסיג גרעסערע סומען.

אויף דאנערשטאג ווערט גערופען א גרעסערע בעראטונג פון געזעלשאפטליכע טוער, וועלכע דארפען מיטהעלפען אין דער [illegible] וויכטיגער פאר דעם מארגענשטערן לאקאל־אקציע.

—׳—

נ. סאָקאָלאָוו'ס טאָכטער און זיין שטענדיגע בעגלייטערין

א געשפּרעך מיט דר. צעלינא סאָקאָלאָוו, די טאָכטער פון צ"ונ. פיהרער

אויף די צעהנדליגער רייזעס, וואָס דער ציוניסטישער פיהרער, נחום סאָקאָלאָוו, מאַכט איבער דער וועלט, זעהט מען כסדר ביי זיין זייט אַ יונגע דאַמע, וועמענס גרויס עהנליכקייט צו דעם פיהרער ווייזט גלייך אָן, אַז זי איז זיין טאָכטער.

עס איז געווען אַביסעל שווער פאַר דער פריילין סאָקאָלאָוו צו בעגרייפען פאַרוואָס מען אינטערעסירט זיך צו האָבען אַ ספּעציעלען שמועס מיט איהר. געוויס מיינט מען דאָך איהר פאָטער. האָט זי גלייך פערכאַפּט דעם ווערט. נאָך איך האָב איהר פערזיכערט, אַז טאַקע איהר אַליין בין איך געקומען אינטערוויואירען, און אַז טאַקע וועגען זיך אַליין זאָל זי דערצעהלען אונזער לעזער.

— ווי קומט עס, וואָס אַ מענש, וואָס האָט געהאַט גענוג אַמביציע צו שטודירען מעדיצין און זיך קונה שם זיין אין דער פּראַקסיס, זאָל עס אויפגעבען נאָך אין איהרע יונגע יאָהרען, און אַרומרייזען איבער דער וועלט, מעהר אָדער ווייניגער אומבעוואוסט פאַר איהרע אייגענע אויפטואונגען?

— האָב איך איהר געפרעגט.

— ערשטענס, האָב איך מעדיצין קיינמאָל נישט אויפגעגעבען. מיין ספּעציאַליטעט איז פּעדיאַטריקס (קינדער קראַנקהייטען), און ביז היינטיגען טאָג אַרבייט איך אין די לאָנדאָנער קליניקס פאַר קינדער. איך האָב פון קינדווייז אָן געשטרעבט צו שטודירען מעדיצין, און איך וואָלט זיך קיינמאָל פון דעם נישט שיידען. מיין „טעזיס" אין דער מעדיצינישער שול אין דער שווייץ איז געווען איבער קינדער-קראַנקהייטען, און האָט געטראָגען דעם נאָמען „דער איינפלוס פון בעוועגונג און זונשיין אויף קינדער". דאָס איז געווען אַ שווער שטיקעל אַרבייט און מען האָט זיך מיט דעם גערעכענט אין מעדיצינישע קרייזען. גראַדואירט האָב איך ביים סוף פון קריג, אָבער פריי-הער פאַר אַלץ בין איך דאָך אַ ציוניסטקע, איך בין דאָך אויפגעהאָדעוועט געוואָר'ען אויף ציוניזם. און מיין פאָטער'ס ציוניסטישע טעטיגקייטען זענען מיר באַהענט. און גלויבט מיר, אַז די, וואָס קענען מיין פאָטער, וועלען גוט פערשטעהען, אַז זיין נסדר מיט איהם איז נישט קיין קרבן. איך בעטראַכט עס פאַר אַ גרויסער פּריווילעגיע, פאַר אַ זכות, — האָט ד"ר סאָקאָלאָוו מיר דערקלערט.

דאָ האָט זיך ד"ר סאָקאָלאָוו דערמאָהנט אָן איהר פערשטאָרבענער מוטער, וועלכע איז געווען די „אַנאָנימע קראַפט" אין איהר מאַנס פריהערדיגער קאַריערע, אַלס שריפטשטעלער און ציוניסטישער פיהרער. זי האָט מיר דערצעהלט אַז אין דער צייט ווען סאָקאָלאָוו האָט רעדאַגירט די „הצפירה" און די פערשידענע צייט-שריפטען און ביכער אין העבּראַיש, האָט די מאַדאַם סאָקאָלאָוו אַליין פּראַקטיש אָנגעפיהרט די אַדמיניסטראַטיווע און טעכנישע אַרבייט. זי האָט אַכטונג געגעבען אויף דער דרוקעריי און אָנגעפיהרט די רעדאַקטאָרישע קאָרעספּאָנדענציע. און אין דערזעלביגער צייט האָט זי געהאָדעוועט זיבען קינדער. דאָס איז געווען אין וואַרשא.

— מיין מוטער האָט געשפּילט אַ גרויסע, אָבער אַ שטילע ראָלע אין זיין קאַריערע, — האָט פריילין סאָקאָלאָוו צוגעגעבען אין אַן'אומעטיגען טאָן.

— און ווי אַזוי איז געפאַלען דער גורל אויף אייך צו זיין אייער פאָטערס בעגלייטערין, פאָרטרעטען, לאָמיר זאָגען, אייער מוטערס ראָל?

— אָט אַזוי איז עס געקומען צו דעם: אין צייט פון דער מלחמה האָט זיך אונזער פאַמיליע פערגעקליבען פון וואַרשא קיין בערלין. אָבער דער פאָטער איז געווען אין לאָנדאָן, איינער אַליין, איך בין געווען אין דער שווייץ און עס איז מיר געלונגען אָנצוקומען צו איהם קיין לאָנדאָן. האָב איך אַזוי זיך דערנעהנטערט צו איהם און צו זיין אַרבייט. אַזוי איז עס ביז היינטיגען טאָג. און צו דעם בין איך דאָך אַ מעדיקער, און מען דאַרף אויף איהם אַכטונג געבען. שוין וועלטען דורכגערייזט צוזאַמען, איך האָב מיט איהם פינף רייזעס געמאַכט קיין ארץ ישראל. דאָס איז שוין דער פערטער בעזוך אין אַמעריקע. זיד-אַפריקע האָבען מיר שוין אויך דורכגעוואַנדערט צוזאַמען; דעם קאָנטינענט איז דאָך אָפּגערעדט. עס איז פאַר מיר אַן'איביגער קוואַל פון אינטערעס: יעדע רעדע וואָס דער פאָטער מאַכט אין דער עפענטליכקייט יעדער אַרטיקעל, וואָס ער פערעפענטליכט, אינטערעסירען מיך זעהר שטאַרק.

אין זייער היים אין לאָנדאָן געפינט זיך אויך נאָך אַ שוועסטער, העלען, וועלכע העלפט איהר אָנפיהר'ען די הויז ווירטשאַפט און די מאַסע סעקרעטאַרישע אַרבייט, וואָס דאַרף ערלעדיגט ווערען טעגליך. די אַנדער'ע פיר קינדער (איין זון איז געשטאָרבען מיט עטליכע יאָהר צוריק אין בערלין) זענען צעטיילט אין פערשידענע טיילען פון דער וועלט. איין טאָכטער, די יונגסטע, וואוינט אין ארץ ישראל. זי איז די פרוי פון בעוואוסטען אַגריקולטוריסט, וועלכער איז אַן'אָנגעשטעלטער ביי דער רעגירונג. אין פּוילען געפינען זיך דריי קינדער, אַ זון און צוויי טעכטער.

— מיר קלייבען זיך יאָ אויף אַמאָל אַלע צוזאַמען, אָדער ביי אַ ציוניסטישען קאָנגרעס אָדער אויף אַ יום-טוב אין לאָנדאָן. עס קומען אויך די קליינע, דאָס הייסט, דעם פאָטער'ס אייניקלעך, פיר פערמאָגט ער, אַהן עין-הרע. נאָר אַזוי, אַ גאַנץ יאָהר, איז אָדער מען רייזט איבער דער וועלט, אָדער מען איז פערנומען אין דער היים. איך העלף אַרויס מיט דער אַרבייט אויף דעם העבּרעאישען לעקסיקאָן, אויף וועלכען דער פאָטער אַרבייט שוין יאָהרע לאַנג. מיין שוועסטער, העלען, גיט זיך אָפּ מיט דעם ביבליאָגראַפישען טייל פון דער אַרבייט און איך מיט פאָרשונג. די ביידע אַרבייטען פאָדער'ען אַ סך צייט, און מיר זענען שטענדיגע געסט אין דעם בריטישען מוזעאום. די גאַנצע קאָרעספּאָנדענציע דעם פאָטער'ס ווערט אויך פון ענטספערט פון שטוב.

איך האָב געמאַכט אַ בעמערקונג, אַז ד"ר נ. סאָקאָלאָוו אַרבייט זעהר פיל פאַר אַ מענש אין זיינע יאָהרען, און אַז ער זעהט אויס זעהר גוט און קרעפטיג.

— דאָס זאָל איך נאָך נישט קענען אויפטון? איך בין דאָך פאָרט אַ דאָקטאָר. נאָר דער פאָטער איז פון דער נאַטור אַ מענש מיט גוטע מדות, וואָס זענען גוטע זיין געזונט. ער אַרבייט אַ סך און זעהר שווער אַ גאַנצען טאָג. אין שטוב הויבט ער ערשט אָן שרייבען און אַרבייטען אויף זיינע ווערק. און לייענען — צו דעם איז קיין סוף נישטאָ. צייטונגען פון דער גאַנצער וועלט, אויף פיל שפּראַכען, געהען דורך דורך זיין האַנט טעגליך. זשורנאַלען און ציוניסטישער מאַטעריאַל — איז דאָך אָפּגערעדט. אָבער, פונדעסטוועגען, געהט ער שלאָפען אין צייט און עסט אין צייט און רוהט גענוג.

ה. יפה.

ווי דאס קינד ווערט א מענש

מעדיצינישע נאָטיצען

פון דר. וו. קאַנטאָר.

דער גאַנצער פּראָצעס פון ענטוויקלונג איז אַן אַנדערער ביים קינד, ווי ביי דעם ערוואַקסענעם. ביי אַן'ערוואַקסענעם מענשען איז בלויז נויטיג, אַז דער קערפּער זאָל פערבייטען פרישע צעלען אויף דעם אָרט פון אַלטע, געשעדיגטע צעלען, אויב דאָס ווערט נאָר ריכטיג אויסגעפיהרט אין אַלע קערפּער-טיילען, דאַן איז דער מענש פאָלקאָם געזונד. ביי אַ קינד אָבער איז דאָס ווייניג. דאָ מוזען זיך נאָכאַנאַנד פאַרמירען פרישע צעלען, וועלכע ווער'ען צוגעוואַקסען צו די פריהערדיגע צעלען אַזוי, אַז סיי די אָרגאַנען פון קינדס קערפּער, סיי דער קערפּער בכלל האַלטען זיך אין פערגרעסערען. די ענטוויקלונג פון קינד איז דעריבער פיל שווערער און קאָמפּליצירטער ווי ביי אַן'ערוואַקסענעם.

דאָס דורכשניטליכע קינד וועגט ביים געבורט פון זיבען ביז זיבען און אַ האַלב פונט. מיידלעך וועגען געוועהנליך עטליכע אונצען ווייניגער ווי יונגלעך. די עטליכע ערשטע טעג פערלירט דאָס קינד פון פינף ביז צוועלף אונצען. דאָס איז געוועהנליך צוליב עטליכע אורזאַכען: ערשטענס, איז דאָ אַ געוויסע מאָס אָפּפאַל, וועלכע קלייבט זיך אָן אין קינדס קערפּער און עס ווערט פּטור דערפון די ערשטע עטליכע טעג; צווייטענס, נעהמט אַביסעל צייט ביז דעם קינדס קערפּער פּאַסט זיך צו, צו די אומגעביטענע אומשטענדען, און דריטענס, האָט די מוטער זעהר ווייניג, אָדער גאָר קיין מילך, נישט די ערשטע עטליכע טעג.

געזונדע קינדער וועגען צו צעהן טעג דאָס זעלבע ווי זיי האָבען געוואויגען צו זייער געבורט, צו פינף מאָנאַטען פערדאָפּלען זיי זייער וואָג, און צום יאָהר וועגען זיי דריי מאָל אַזוי פיל ווי ביים געבורט, זיי קומען צו פון זעקס ביז אַכט אונצעס אַ וואָך די ערשטע עטליכע מאָנאַטען און פון פיר ביז זעקס פונט ביז דעם יאָהר. נאַטירליך, געפינען זיך וואַקסען אַפילו ביים געזונדסטען קינד, ווען עס קומט כמעט גאַרנישט צו. אָבער דאָס גלייכט זיך שוין אויס מיט דער צייט און זאָרגען זיך וועגען דעם דאַרף מען נישט.

מיט וואָס צו קאָרמעווען דאָס קינד איז שטענדיג אַ פּראָבלעם פאַר דער מוטער. עס זענען דאָ פאַלען, וואָס עס איז אוממעגליך צו וויסען פריהער, וועלכע שפּייז דאָס קינד וועט אַמבעסטען פערנעהמען. מען מוז אָפטמאָל אויספּראָבירען פערשידענע שפּייזען ביז מען קריגט אַ פאָרמולאַ, אויף וועלכען דאָס קינד וואַקסט און ענטוויקעלט זיך ווי עס דאַרף צו זיין. דאָ וועלען מיר בלויז קאָנען בעטראַכטען שפּייז פאַר'ן דורכשניטליכען, געזונדטען קינד.

עס איז נישט שווער צו אויסרעכנען אַ געהעריגען דיעט פאַר'ן קינד. די מוטערס, וועלכע האָבען גענוג מילך, האָבען גאָר קיין פּראָבלעם נישט די ערשטע עטליכע מאָנאַטען. עס איז בלויז נויטיג אָפּצוהיטען אַ בעשטימטע צייט, ווען צו געבען דאָס קינד עסען. אַמגעזונדסטען איז צו האַלטען די זעלבע שטונדען יעדעס מאָל. איין זאַך מוז מען האַלטען אין זינען, אין אַ סך פאַלען איז דאָ אַזוי ווייניג מילך ביי דער מוטער, אַז דאָס קינד הונגערט פּשוט. די בעסטע זאַך, דאָס צו פערמיידען איז נאָכצוקוקען דעם קינדס וואָג. אויב אַ קינד קומט נישט צו גענוג און דאָך איז עס אין קיין אַנדער וועג נישט קראַנק, איז עס נויטיג צו געבען אַ חוץ דער מוטערס מילך אויך אַ לייכטע פאָרמולע. נאָך יעדען עסען דאַרף דאָס קינד קריגען אַביסעל וואַסער. דאָס איז זעהר נויטיג.

די לייכטסטע פאָרמולע איז מילך און וואַסער מיט צוקער. די פּראָפּאָרציע וואַסער, מילך און צוקער, ווענדט זיך אָן דעם עלטער פון קינד — וואָס עלטער דאָס קינד איז אַלץ ווייניגער וואַסער און אַלץ מעהר צוקער און מילך. גריינסען, געקאָכטע פרוכטען א. אַז. וו. מוזען צוגערעכענט ווערען ביסלעכווייז, יעדען מאָל, ווען אַ נייער שפּייז ווערט געגעבען, איז ראַטזאַם צו אָנפאַנגען מיט אַ גאָר קליינער מאָס ביז דאָס קינד ווערט צוגעוואוינט צו דער נייער שפּייז.

וויפיל צו עסען איז דאָס קינד דער בעסטער מבין. געוועהנליך, האַלטען קינדער, איבערהויפּט גאָר יונגע קינדער, זעהר שטאַרק פון דער אכילה, און אויב זיי ווילען נישט מעהר, איז עס אַ גוטער סימן אַז זיי דאַרפען מעהר נישט. אויב דאָס קינד עסט ווירקליך אויסערגעוועהנליך ווייניג, איז נויטיג צו פערזיכערען זיך, אַז דאָס קינד ליידט נישט פון קיין בעזונדער קראַנקהייט. אָבער נייטען דאָס קינד צו עסען איז קיינמאָל נישט ראַטזאַם, דאָס זעלבע איז אמת, וואָס אַנבעלאַנגט, צו רייכע שפּייזען. עס איז קיינמאָל נישט געזונד פאַר'ן קינד. די געוועהנליכע עסענס, געוועהנליך צוגעגרייט, זענען די געזונדסטע פאַר'ן קינד.

מיט'ן אייגענעם ברודער...

טראַגישער זעלבסטמאָרד פון א יונגע פרוי

רעגינע בורזינסקא, 19 יאָהר אַלט, פון זוויעזשג'עץ אונטער לובלין, חתונה געהאַט האָט זי מיט אַ יאָהר צוריק, לעצטענס איז זי געפאָהרען קיין וואַרשא אויף אַ בעזוך צו איהרע קרובים. דאָרט האָט זי זיך בעקענט מיט אַ יונגערמאַן און אָנגעהויבען אינטערהאַלטען מיט איהם נעהנטערע און דערנאָך אינטימע בעציהונגען. דאָס האָט אַזוי געדויערט עטליכע חדשים, במשך דער צייט איז זי עטליכע מאָל געפאָהרען קיין וואַרשא, כלומרשט צו די קרובים און פאַקטיש — צו איהר קאָכאַנעק.

ווען דאָס מאָל האָט זיך אַביסעל נעהנטער אָנגעהויבען אויסצושמועסען; ווער זיי זענען, פון וואַנען זיי שטאַמען און ד. גל. האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער יונגערמאַן איז נישט עמיץ אַנדערש ווי איהר אייגענער אַ לייבליכער ברודער, אַלס קליין יונגעל איז ער נאָך דער מוטערס טויט אוועקגעפאָהרען פון דער היים, געווען אין אויסלאַנד, וואוהין ער האָט זיך בעקומען צו ענדע מלחמה און ערשט מיט אַ יאָהר צוריק געקומען קיין וואַרשא.

רעגינע, האָט געשוויגען, נישט דערצעהלט דעם יונגענמאַן, אַז דאָס איז זי זיין שוועסטער, זי האָט זיך געשעהמט. אַהיימקומענדיג איז זי אַריינגעפאַלען אין אַ טיפע מרה שחורה און זי האָט צוויי מאָל געפּרובט בעגעהען זעלבסטמאָרד מיט דער הילף פון עסיג-עסענץ און אַרשעניק. מען האָט איהר אָבער ביידע מאָל אָפּגעראַטעוועט. היינטיגען דינסטאָג איז זי אַרויף אויפ'ן בוידעם און זיך אויפגעהאָנגען. אויפצומאַרגענס ערשט האָט מען געפונען העגנדיג איהר טויטען קערפּער. אין קלייד האָט זי געהאַט אַ בריף, אין וועלכען זי קלערט אויף אויפריכטיג די סיבות פון איהר זעלבסטמאָרד.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה,
איז טענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-
לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער
הייל-קאַבינעט ראָסטעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

אויף מיר א לעבען

ערצעהלונג)

פון פּרץ הירשביין.

5.

טעד גרינבערג האָט בעטראַכט דאָס הויז פון דרויסען, איידער ער איז אַריינגעגאַנגען אינעווייניג. עס האָט איהם שטאַרק געקלאַפּט דאָס האַרץ, איידער ער איז אַריינגעגאַנגען אינעווייניג. ער האָט אַליין נישט געקאָנט בעגרייפען, פאַרוואָס טאַטע-מאַמע זענען איהם פונקט געקומען אין רעיון. ער איז געגאַנגען אויף די טרעפּ, טראַגענדיג היגטער דער בלאָנדער און נישט גאָר ווייט פון מיס מאַקאַרטי, וועמען ער האָט היינט בעשולדיגט אין געריכט.

ער איז געגאַנגען, געטראַכט פון טאַטע-מאַמע אין בשעת מעשה אַ קלאַר געטון פון זיינע עטליכע און צוואַנציג מייזלעך, וואָס ביי איהם אין דער היים, אין דריי בעזונדערע שטייגלעך.

סילוויא מאַקאַרטי האָט איהם אַריינגענומען אין איהר רייכער [illegible] — אויסגעמעבלירטער צימער אַריין; באַלד ביים טיר שטעהענדיג האָט זי אַ געטון די קעץ. זעקס ווייסע קעץ האָבען זיך אַ לאָז געטון. יעדע איינע פון אַן'אַנדער ווינקעלען שטול; אַלע זענען זיי צוגעקומען און זיך געריבען ווייבען אין איהרע פיס; אַרויפגעקוקט אין איהרע אויגען.

— אָט איז אייער שונא, — האָט זי אָנגעוויזען אויף טעד גרינבערג, וואָס האָט אַ פערבליפטער געקוקט אויף די קעץ — ער האָט איך היינט בעשולדיגט אין געריכט. צוליב איהם וועל איך דאַרפען בעצאָהלען פאַר אייך אַ שטראָף, אַ חרפה האָט ער מיר היינט אָנגעטון צוליב אייך. טאָ, זעהט דעריבער, וואָס איך גיי טון מיט איהם...

זי האָט זיך איינגעגעסען אין זיין האַלז, אַזש די פיס האָבען זיך איהם אונטערגעבראָכען.

— דיך זוך איך שוין לאַנג — האָט זי געשעפּטשעט און מיט איהר הייסען אָטעם געבלענדט זיינע אויגען — דיך, זוך איך שוין לאַנג.... אַ, ווי איך דאַנק די קעץ פאַר אַזאַ גליק!

דעמאָלט האָט ער געזעהען, אַז אַליין צו זיין איז נישט רעכט, ווייל מיס מאַקאַרטי האָט אויך דעמאָלט איינגעזעהען דאָס אייגענע. ער האָט ביי איהר אין די אָרעמס עטליכע טרער'ען אָנגעוואויר'ען. זי האָט עס געזעהען און איהר איז דאָס געווען געפעלען. זיין האַרץ האָט זיך צעוואַרעמט און ליב איז זי איהם געווען. ליב זענען איהם געווען איהרע זעקס ווייסע קעץ, וואָס האָבען זיך די גאַנצע צייט געליאַשטשעט סיי צו איהר און סיי צו איהם.

נאָך יענעם טאָג האָט ער איהר דערצעהלט פון זיין אַליין-זיין און זיין אָפּגעשפּאַרטען פערמעגען. ער האָט איהר אויך דערצעהלט פון זיין נאַרישער געוואוינהייט, צו האָבען אין שטוב ווייסע מייזלעך. ער זעהט איצט איין, אַז קעץ זענען פריינד, קעץ זענען גרויסע פריינד...

נאָך יענעם אָוונט האָט ער אַריבערגעבראַכט צו סילוויען זיינע דריי שטייגען מיט ווייסע מייז. ער איז געלעגען ביי איהר אין די אָרעמס און צוגעקוקט ווי די זעקס קעץ קלאַפּען זיך אין די שטייגען און ווי די מייז ציטער'ען און בעהאַלטען זיך אין די ווינקלען פאַר שרעק.

— זאָלען זיי נאָך לעבען, זאָלען זיי נאָך לעבען — האָט ער געשעפּטשעט ביי איהר אין די אָרעמס און בשעת מעשה געטראַכט פון טאַטע-מאַמע....

ער האָט געקוקט צושראָקען צו די שטייגען און צו די צושראָקענע מייז. סילוויא מאַקאַרטי האָט פיינד געהאַט מייז. און ביי איהר האָט ער זיך דערוואוסט, אַז ער האָט פיינד קעץ, ווייל מיס מאַקאַרטי איז שפּעטער איינגעשלאָפען אויף דער סאָפע. ביים זייט — איהרע זעקס ווייסע קעץ. אָן איהם האָט זי גאָר איינגאַנצען פערגעסען. גלייך, ווי ער וואָלט אין שטוב נישט געווען. גלייך, ווי ער וואָלט גאָר נעבען איהר נישט געזעסען, האַלבע נאַכט איז געוואָר'ען. שוין שפּעט נאָך האַלבע נאַכט און זי איז נאָך אַלץ געשלאָפען.

ס'איז אַגב געווען נאָך דעם, ווי ער האָט איהר דערצעהלט פון זיינע גרינע טאַטע-מאַמע, וואָס האָבען איהם, אַ בן-יחיד'ל, נאָך גאָר אַן'עופה'לע, אַריבערגעבראַכט אין לאַנד אַריין... טאַקע דעמאָלט האָט זי גענומען און איז אַנטשלאָפען געוואָר'ען.

איז איהם דעריבער אויסגעקומען צו פערנעהמען זיינע דריי שטייגען מיט ווייסע מייז און געהן אַהיים.

און טודרוסעל-טאַטעלע האָט דעמאָלט מעוּור ווי שטענדיג געטראַכט פון טאַטע-מאַמע.

(סוף).

צוזאמענפאהר פון די קאאפעראטיוון פאר קליין-קרעדיט
אויפ'ן שטח פון די לאדזער און קעלצער וואיעוואודזטוועס

זונטאג, דעם 10. ה. ח. איז אין טשענסטאכאוו אין לאקאל פון דער האנדווערקער-באנק פארגע-קומען דער צוזאמענפאהר פון די קאאפעראטיוון פאר קליין קרעדיט פון דער לאדזער און קעלצער וואיעוואודזטווע, צו וועלכען עס זענען געקומען 36 דעלעגאטען פון 31 שטעט.

דעם צוזאמענפאהר עפענט ד"ר זילבערשטיין, פארזיצער פון סעקרעטאריאט. מיט א קורצען רע-פעראט וועגען די יעצטיגע ווירטשאפטליכע סי-טואציע.

ביים היינטיגען טאג: —זאגט דער רעדנער — געפונט זיך די גאנצע ווירטשאפטליכע לאגע אין א כאאס און מיר דארפען פאר יעדען פרייז דערהאלטען די פאזיציעס, וועלכע מיר האבען ערווארבען אין שווערען קאמף. די שווערע צייט פערלאנגט פון אונז א קאנצענטראציע פון אלע כוחות. מיר זענען די טרעגער פון דער גאנצער קאאפעראטיוון-בעוועגונג, וועלכע איז דער איינציגער פאקטאר, וואס דער-האלט דעם יודישען קליינהענדלער און בעל-מלאכה, מען דארף אויסוועהלען אין ראט פון רעוויזיאנס-פערבאנד פערזאנען, וואס זאלען זיין צוגעפאסט צו דעם וויכטיגען אמט.

די וואהל-קאמיסיע בעשטעהט פון די פער-זאנען: ש. גאלדשטיין, ש. ניעמיראווסקי (טשענסטאכאוו), דאברזינסקי (זדונסקא וואלא), ראזענבערג (לאדז) און מארגענשטערן (זגערזש).

וועגען דער לאגע אין דער קאאפעראטיוון-בעוועגונג גיט אפ א שעהנעם בעריכט ה' שאליט, וועלכער ווייזט אן וואס דער דירעקטאריאט האט אויפגעטון אין פערלויף פון זיין 3-יעהריגער עק-זיסטענץ. די הויפט-אויפגאבע איז געווען צו סא-נירען די באנק פאר קאאפעראטיוון, איבערבויען די ארגאניזירונג פון דער באנק, וואו עס האט גע-הערשט א פולשטענדיגע דעמאראליזאציע.

די גרויסע צוזאמענפאהרען פון די בענק, אין וועלכע עס האבען גענומען א אנטייל ביז 700 פערזאן, אויף וועלכע עס האבען געדארפט בעטראכט ווערען ערנסטע פראגען און פראבלעמען זענען פערוואנדעלט געוואָרען אין ארומרייסעניש, פער-זענליכע און גרופען-קאמפען, וואס האט געבראכט גרויסע שאדען דער בעוועגונג. דעריבער האט דער דירעקטאריאט אויסגעארבייט א נייעם סטאטוט, לויט וועלכען די פראגע פון וואהלען פון די אנ-פיהרענדע קערפערשאפטען איז געענדערט. יעדע 11,500 מיטגלידער וועהלען 1 דעלעגאט און אזוי ווי אונזערע 2 וואיעוואודזטווער האבען 35 טוי-זענד מיטגלידער האבען זיי דאס רעכט צו וועהלען 3 דעלעגאטען אין ראט פון צענטראל-פערבאנד, נישט ווי עס איז געווען ביז יעצט, אז די דעלעגאטען זענען געוואָרען געוועהלט דורך אלע אנוועזענדע אויף די צוזאמענפאהרען. דער בודזשעט פון רע-וויזיאנס-פערבאנד צוזאמען מיט די עקזיסטירענדע עקספאזיטור-ען בעטרעפט 280 טויזענד זלאטעס, ביז דעם 1. יולי מוזען די עקספאזיטורען געגרינ-דעט ווערען, ווייל זיי זענען א נויטווענדיגקייט צו דערהאלטען די פאזיציעס, וועלכע זענען ערארבערט געוואָרען נאך שווערע ארבייט, נאר זיי דארפען ווערען ווי געהעריג ארגאניזירט.

אויך האט דאס דירעקטאריום רעגולירט די פראגע פון צינזען, וויגקולאציעס און פונקטליכע ערלעדיגונג פון אינקאסעס. די קרעדיטען פון פונ-דיישאן וועלכע זענען צוטיילט געוואָרען דורך דער באנק פאר קאאפעראטיוון בעטרעפען 1 מיליאן 100 טויזענד דאלאר. אין דורכשניט גענומען גע-ניסען די בענק 10 פראצענט פון די פונדיישאן-געלדער, די יעניגע קאסעס, וועלכע מאכען וויגקו-לאציעס אדער פיהרען נישט ריכטיג אויס זייערע פערפליכטונגען קענען נישט געניסען פון הלואות.

דער אינספעקטאר פון קעלצער וואיעוואודז-טווע ה' מיכעלזאן, אין זיין בעריכט וועגען דער ענטוויקלונג פון די בענק אינפארמירט די פער-זאמלונג, אז דעם 1. דעצעמבער האבען זיך אין זיין ראיאן געפונען 45 טעטיגע בענק מיט 17,209 מיט-גלידער. דער אייגענער קאפיטאל בעטרעפט 1 מיליאן 3 הונדערט טויזענד זל. און דער וואוקס בעטרעפט 6 פראצענט, לאנג-טערמיניגע קרעדיטען בעטרעפט 714 טויזענד זלאטעס, וועקסלען 2 מיליאן, קרעדיט-קאנטא-קרעדיט א האלבען מיליאן. די מעהרהייט קאאפעראטיוון זענען געפיהרט נארמאל. די איבעריגע זענען צופרידענשטעלענדע.

אין צוזאמענהאנג מיט דער געשאפענער ווירט-שאפטליכע לאגע זענען די וועקסלען געוואָרען ארויסגעצויגען און עס זענען געווען פאלען, דאס עס איז דערגאנגען ביז 70—60 פראצענט אפפלוס אין פערלויף פון יאהר.

דער אינספעקטאר פון לאדזער ראיאן ה' שמויש זאגט, אז די לאדזער וואיעוואודזטווע האט 45 באנק-קאאפעראטיוון, וועלכע געהערען צום רעוויזיאנס-פערבאנד. די בודזשעטען פון די בענק זענען בעפרידיגענדע. עס זענען דא קאאפעראטיוון, וועלכע שליסען זייערע בודזשעטען מיט פערדינסטען ביז 2 טויזענד זל.

די בענק, וועלכע פיהרען א ביזווילליגע טע-טיגקייט און ווילען זיך נישט צופאסען צו די אנווי-זונגען פון פערבאנד אין צוזאמענהאנג מיט דער פונקטליכער ערלעדיגונג פון אינקאסעס, נישט מא-כען קיין וויגקולאציעס ווערען בעזייטיגט פון רעוויד-יאנס-פערבאנד.

ראזענבערג (קאלא) און ארדינאנס (לאדז) קרי-טיקירען דעם פונדיישאן, צוליב דעם ארויסציהען זייערע געלדער פון די קאאפעראטיוון אין א מאמענט ווען די בענק ראנגלען זיך מיט די שווער-סטע בעדינגונגען, אויך קריטיקירען זיי דעם די-רעקטאריאט פארוואס ער האט זיך נישט אקעגענגע-שטעלט.

קליינער (מיעכאוו) דריקט אויס צופרידענהייט די רעפערענטען פאר זייערע זאכליכע בעריכטען.

צום ערשטען מאל איז אויף דער קאנפערענץ גע-געבען געוואָרען, א לעקציע פאר די דעלעגאטען, וועלכע וועלען קענען קומען צו זייערע מיטגלידער מיט בעריכטען, ווייל די קאנפערענץ איז געפיהרט געוואָרען אין א שטילער הארמאנישער אטמאספערע, וואס וועט אויך שאפען א רעספעקט פאר די מיט-גלידער.

אינזש. קאבאצקי ווייזט אן, אז די אינטער-עסען פון די עקזיסטירענדע קליינהענדלער און האנדווער-קער-בענק זענען נישט געווען ווי געהעריג גע-פלעגט דורכ'ן דירעקטאריאט. ער אפעלירט צום נייעם ראט, אז ער זאל אין דער צוקונפט מעהר אכט לעגען אויף דער ספעציפישער קאאפעראציע.

ד"ר טארטאקאווער (לאדז) זאגט זיך ארויס, אז אין דער יודישער קאאפעראטיוון-בעוועגונג מוז קומען א ענדערונג. מיר דארפען אין דער פיה-רונג פון די קאאפעראטיוון בעזייטיגען אלע שטע-דענצען. ער איז געגען דער „פונדיישאן" און מען דארף זיך נישט לאזען טרעטען מיט די פיס, דאס דעמאראליזירט די בעוועגונג.

אונזער אויפגאבע איז געווענד צו מאכען דאס יודישע ווירטשאפטליכע לעבען. די פראגע פון עקס-פאזיטור-ען איז א נויטווענדיגקייט פון די יעצטיגע ווירטשאפטליכע בעדינגונגען, כדי ווייטער צו דער-האלטען דאס אלעס, וואס מיר האבען ערארבערט און שאפען נייע געזונדע פאזיציעס, די שווערע סיטו-אציע נעמט זיך פון טרייבען פאליטיק פון די אנ-פיהרער. ער גלויבט, דאס עס מוז קומען א צייט פון בעסערע אינערליכע בעציהונגען, די ענערגיע דארף געווידמעט ווערען אויף שעפערישע און פראדוקטי-ווע ארבייט.

אין דער דיסקוסיע האבען נאך אנטייל גענומען א גאנצע רייהע דעלעגאטען און דאס לעצטע ווארט בעקומען די מיטגלידער פון דירעקטאריאט ד"ר זילבערשטיין און שאליט, וועלכע ענטפערען אויף די געשטעלטע פראגען.

ה' ארדינאנס טראגט אריין א רעזאלוציע, אויסצודריקען א דאנק דעם דירעקטאריאט און די אינספעקטאר-ען מיכעלזאן און שמויש פאר'ן דער-האלטען די קאאפעראטיווע בעוועגונג אויף דער געהעריגער הויך אפילו אין דער יעצטיגער שווערער צייט.

מען טרעט צו צום וועהלען 3 מיטגלידער אין ראט פון רעוויזיאנס-פערבאנד אין רעזולטאט זענען אויסגעוועהלט געוואָרען די ה"ה: ד"ר. ארדינאנס (לאדז), דאברזינסקי (זדונסקא-וואלא) און ד"ר מענט (ראדאם).

מיט דעם ווערט דער צוזאמענפאהר געשלאסען 3 א זייגער ביינאכט.

מ. קרעמסקי.

מערקווירדיגע נייע פיעסע אין מאסקווע
די פיעסע איז ניי נישט בלויז דערפאר, ווייל מען האט זי ערשט געשטעלט, נאר דערמיט, וואס אזעלכע זאכען האט מען פריהער פון ביהנע נישט געהערט

אין מאסקווע שפילט מען איצט א נייע פיעסע, וועלכע הייסט „דאס לעבען רופט זיך". אנגעשריבען האט די דאזיגע פיעסע א יוד, וו. קיסין, און גע-שפילט ווערט זי אין דעם גוט בעקאנטען דראמא-טישען טעאטער, דעם געוועזענעם קארש טעאטער.

דער דאזיגער טעאטער איז ווייט נישט דער בעסטער אין מאסקווע. ער איז אבער בעריהמט מיט דעם, וואס פון שטענדיג אן פלעגט מען אין איהם שפילען פיעסען, וואס זענען מעהר אדער ווייניגער באהעפט צום לעבען. אזוי פלעגט דער דא-זיגער טעאטער זיך פיהרען אין די פריהערדיגע יאהרען, פאר דער רעוואלוציע און אזוי איז עס גע-בליבען אויך איצט, נישט קוקענדיג אויף אלע אי-בערקעהרעניש, כאראקטעריסטיש איז, וואס די אנ-פיהרער פון דעם טעאטער ווילען זיך בשום אופן נישט אפזאגען פון דעם נאמען קארש, דעם אמא-ליגען אייגענטימער פון דעם טעאטער, נישט קו-קענדיג אויף אלע פראטעסטען פון די קאמוניסטי-שע טעאטער-טוער.

ביי דעם ברייטען עולם איז דער דאזיגער טע-אטער שטארק בעליבט.

קיסינ'ס פיעסע „דאס לעבען רופט זיך" איז אויסערליך פון דעם זעלבען שניט, ווי דאס רוב הייב-טיגע פיעסען אין רוסלאנד, א פראפאגאנדע-שטיק אזוי איז דאס נאר אויסערליך.

אט איז דער אינהאלט אין קורצען: מען אר-גאניזירט אנ'עלעקטרישע סטאציע, עס ארבייטען פיל אינזשיענער-ען. די ארבייטער זענען געטרייע קאמוניסטען. איינער פון די הויפט-אינזשינערען קלויבט פאר דער סטאציע אויס א געגענד, וואו עס איז נישטא קיין וואסער. זיינער א חבר הויבט איהם אן חושד זיין אז ער איז א געגנער פון סאוויעט רוסלאנד, און האט דאס געטון אומישנע אום שאדען צו טון. ער שווייגט אבער און ארבייט מיט דאפעלטער ענערגיע. ער האלט שוין ביים ציעל, ווען דער הויפט-אינזשינער קומט צו איהם און פאדערט ער זאל ענדערען די צייכנונגען אויף אזא אופן, אז די סטאציע זאל זיין א דורכפאל, זיין טענה איז, אז מען טאר נישט דערלאזען, אז זיי, די קאמוניסטען, וואס האבען אומגעבראכט אזוי פיל אינטעליגענטע מענשען, זאלען האבען ער-פאלג אין זייער ארבייט.

דער אינזשינער, וואס איז געבליבען טריי צו זיין ארבייט, וויל אבער פון קיין פאליטיק נישט הערען. ער איז פריהער פון אלץ אנ'אינזשינער און אנ'ערליכער מענש. ער האט זיך אונטערגע-נומען דורכצופיהרען א געוויסע ארבייט, מוז ער דאס טון. מען געט-ויעט איהם, זיין ערליך, אלע טייוועלשע פלענער פון דעם הויפט-אינזשיניער ווערען אין דער לעצטער מינוט אויפגעדעקט, די עלעקטרישע סטאציע ווערט געראטעוועט און דער אינזשינער, וואס איז ערליך אנגעגאנגען מיט זיין ארבייט, בעשליסט צו ווערען א מיטגליד פון דער קאמוניס-טישער פארטיי!

דאכט זיך, אלץ איז ווי עס בעדארף צו זיין, אלץ געהט נאך דעם פראגראם פון קאמוניסטישע פיעסען. דער שלעכטער פאלט אריין און מען שיסט איהם, די גוטע, געטרייע קאמוניסטען ווערען בעלוינט און אלץ איז גוט און שעהן. לויט דעם שטייגער פון אלע פראפאגאנדע-מעלאדראמעס.

און דאך איז די דאזיגע פיעסע גאנץ אנדערש ווי דאס רוב סאוויעט-רוסישע פיעסען. דאס נייע אין איהר איז דער פאקט, אז אין איהר ווערט צום ערשטען מאל בעריהרט די פראגע וועגען דעם יונגען דור און עס ווערט אנגעוויזען, אז נישט אלע יונגע לייט אין רוסלאנד שפרינגען קדוש און שרייען הורא צו אלץ, וואס די קאמוניסטישע ארדנונג טוט.

פון דער דאזיגער פיעסע ציינט זיך ארויס, אז אין רוסלאנד געפינען זיך אויך יונגע לייט פון א גאנץ אנדער מין.

דער אינזשינער (פון דער פיעסע) וואס געהט טריי אן מיט דער ארבייט ביי דער עלעקטרישער סטאציע, האט א זוהן, דער זוהן איז א סטודענט אין אוניווערזיטעט און דער פאטער ערווארט פון איהם גרויסע זאכען: ער וועט ווערען א בעדייטענדער אינזשינער און ווערט מיט דער צייט אויפ-טון וואונדער פאר דער קאמוניסטישער רוסלאנד. אבער אנשטאט א פרעהליכען יונגעמאן, פול

(פון א בעזוך)

פון אלעקסאנדער זיל'בערשטאט

מיט לעבען, ווי דער פאטער שטעלט זיך זיין זוהן פאר, קומט ער אהיים א טרויעריגער, א פערזארגטער און שטענדיג-אומעטיגער בחור. דער פאטער האלט אין איין רעדען וועגען דער עלעקטרישער סטאציע, וואס ווערט געבויט, און אויך וועגען די גרויסע פלענער וואס רוסלאנד האט פאר דער צוקונפט, אבער אנשטאט ענטוזיאזם רופען זיינע רייד ביי דעם זוהן ארויס לאנגווייליגקייט. די אנדערע יונגע לייט קענען נישט פערשטעהען וואס מיט וואלא-דיע'ן (אזוי הייסט דער יונגערמאן). קומט פאר. זיי זענען בעגייסטערט פאר אלץ וואס ווערט גע-שאפען ארום זיי. זיי ווילען אלע זיין אינזשינערען און העלפען רוסלאנד בויען א נייע ארדנונג, און ער? ער שווייגט מייסטענס, טראגט זיך ארום מיט פערבארגענע געדאנקען. אפילו דאס מיידעל, אין וועמען ער איז פערליבט, פערשטעהט איהם נישט. ער רעדט נישט. ער טראגט זיך ארום מיט פערבארגענע געדאנקען.

דער פאטער בעט איהם ער זאל זאגען וואס מיט איהם קומט פאר. דער זוהן רייסט זיך, ער ציהט זיך צום פאטער ווי א בלום צו דער זון. און דאך קען ער א ווארט נישט ארויסרעדען. איהר זעהט ווי ער ליידט.

ענדליך קומען זיינע חברים מיט טענות צו איהם. זיי כאפען אבער א ביסעל איבער די מאס, און דאן ווערט וואלאדיא אנגעצונדען און הויבט אן צו רעדען און צו שרייען. אלץ, וואס האט זיך אנ-געקליבען אויף זיין אנגעווהאגטען הארצען, שרייט ער ארויס:

— וואס פרעגט איהר זיך? פון וואס ווערט איהר נתפעל, — זאגט ער צו זיי — איהר זייט דאך נישט מעהר ווי שאף. איהר זאגט איבער פרעמדע פראזען און פרעמדע געדאנקען, וועלכע מען האט אויף אייך ארויפגעצוואונגען. איהר פערשטעהט נישט דעם אומגליק אין וועלכען איהר אלע לעבט. איהר זייט גרייט מיך צו פערשטייבען, ווייל איך בין אנדערש ווי איהר, ווייל איך האב דעם מוט אנדערש צו זיין! איהר מיינט אז איהר מוזט אלע זיין ווי פון איין טייג געקנאטען. איך ווער דערשטיקט פון אזא לעבען. דאס וואס פערשאפט אייך פרייד, רופט ביי מיר ארויס וועהטאג. איהר האט נאך קיין אמת'ע מענשען נישט געזעהען, איהר זייט ארומגערינגעלט פון לעבעדיגע מאשינען. און איך וויל לעבען צווישען מענשען! שוין דרייי-צעהן יאהר ווי מיר לעבען אנ'ארימען, גרויען, פארבלאזען לעבען פון שקלאפען. אלץ וואס איז מענשליך האט מען אין אונז דערשטיקט. שוין דריי-צעהן יאהר ווי מען לאזט צו אונז קיין פרישען געדאנק נישט צו. וואו זענען אונזערע שרייבער מיט אריגינעלע אידעען? וואו זענען אונזערע מאלער וואס זאלען אונז שאפען אמת'ע מענשליכע פריידען? אונזערע קינסטלער... מיר האבען גארנישט, גאר-

נישט. איהר הערט? ווי קען מען לעבען אין א וועלט וואו אלץ איז ארויפגעצוואונגען? איך האס דאס, איך קען דאס שוין מעהר נישט אריבערטראגען!

ביי דעם מאנאלאג וואלאדיא'ס האבען פיל פון פובליקום אין טעאטער געוויינט די טרעהרען פרויען און מענער האבען געוויינט. איך האב זיי בעקוקט. איך בין געווען אזוי איבערראשט פון וואלאדיא'ס ווערטער, אז איך האב געווארפען בלי-קען אויפ'ן עולם און איך האב געזעהען טרעהרען. עס איז געווען דייטליך, אז זיי דערשרעקען זיך אליין פאר זייערע טרעהרען. ווארים ארום און ארום זענען דא אזוי פיל „פרעמדע" אויגען. א האלבער טעאטער האט זיך מיט אמאל גענומען שנייצען די נעז. דאס טאשענטיכעל איז פאר זיי געווארען א מין פארהאנג, מיט וועלכען זיי האבען פערשטעלט זייערע טרעהרען.

אין דער פיעסע זענען פערהאן אנדערע שטאר-קע סצענעס אויך. צום ביישפיל, א סצענע ווען דער פאטער געפינט אויס, אז זיין זוהן איז פער-מישט אין דעם קאנטר-רעוואלוציאנערען פלאן צו פערניכטען די עלעקטרישע סטאציע, אין וועלכען דער הויפט-אינזשינער האט איהם אריינגעצויגען. דער פאטער פערשטעהט דאן, אז ער האט פערלי-רען זיין זוהן. דער פאטער לאזט וויסען דער געהיי-מע פאליציי וועגען דעם פלאן. ער נעהמט ארום זיין זוהן, דריקט איהם צו זיך, ווייסענדיג, אז ער וועט איהם באלד פערלירען.

דער זוהן בעגעהט זעלבסטמארד. עס פער-שטעהט זיך, אז אין דער לעצטער סעקונדע פאר זיין טויט זעהט דער זוהן איין, אז ער איז געווען אומגערעכט, אז שלעכטע מענשען האבען איהם פערפיהרט, אז דער אמת איז מיט די, וואס שטע-לען נישט קיין פראגען.

דאס פובליקום אבער פערשטעהט גאנץ גוט. אז דאס איז שוין פראפאגאנדע, און אז אהן דער פראפאגאנדע וואלט אוממעגליך געווען אויפצופיה-רען די פיעסע. דער צענזאר וואלט זי פערבאטען. און דער פערפאסער וואלט טרוקען נישט ארויס-געשניטען.

אבער דער פאקט, אז וואלאדיא'ס רעדע איז ערלויבט געוואָרען — דאס איז א טייל פון די נייעס וואס איך האב געפונען אין סאוויעט רוסלאנד, בשעת וואלאדיא האט זיין רעדע געהאלטען, האב איך פשוט מיינע אויערען נישט געגלויבט.

די ראלע פון וואלאדיא'ן איז אין דער פיעסע גארנישט אזא וויכטיגע, יעדענפאלס איז זי נישט אזוי גרויס ווי די ראלע פון דעם שונא. פון דעם קאנטר-רעוואלוציאנערען אינזשינער בראון, און דאך שטעלט זיך קיינער נישט אפ אויף בראונ'ען און אלע געהען פון טעאטער ארויס מיט דעם בילד פון וואלאדיא'ן אין זייער געדאנק.

די מאסקווער צייטונגען רייסען די פיעסע אראונטער. די קריטיקער שרייען, אז עס איז א פוסטע זאך, דאס פובליקום אבער לויפט עס זעהן, און דער עיקר לויפט מען הערען וואלאדיא'ס ווער-טער — ווערטער, וואס געפינען אזא הייסען קלאנג אין זייערע הערצער.

יא, דאס לעבען רופט זיך.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 18 ז' שבט תרצ"ב

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.39
זון-אונטערגאנג 3.52

ענדעקישע ראטמענער אויפגעריסען

די זיצונג פון דער האנדווערקער-קאמער

אלס נקמה פאר'ן דורכפאל בעת די וואהלען פון דער פערוואלטונג

נאך די נייע דערגענצונגס-וואהלען אין דער לאדזער האנדווערקער-קאמער, איז נעכטען פארגע־קומען די ערשטע פלענאר-זיצונג פון דער קאמער. אויף דער דאזיגער זיצונג איז שוין אנוועזענד גע־ווען דער ביי-אנגאזשירטער סעקרעטאר פון דער קאמער ד"ר גאשין.

די זיצונג עפענט דער פרעזידענט זאזשיצקי, וועלכער לאדענט איין אלס בייזיצענדע די ראטמע־נער שוואנקאווסקי און כארמאץ, און אלס סעקרע־טאר ראטמאן קאדינסקי.

ס'ווערען איבערגעליינט א גאנצע רייה פראָ־טאקאלען פון די פלענאר-זיצונגען פון דער קא־מער, וועלכע ווערען אנגענומען.

דאן גיט דער פרעזידענט זאזשיצקי אפ א קור־צען בעריכט איבער דער טעטיגקייט פון דער האנד־ווערקער-קאמער פאר'ן יאהר 1931, דער בעריכט ווייזט אן, אז די קאמער האט אין דער דאזיגער צייט, הגם ס'איז נישט געווען קיין פערוואלטונג זעהר פיל געטוהן, ס'זענען אויסגעארבייט און אוועקגעשיקט געווארען מעמאריאלען וועגען בע'עוולהטע שטייער־צאהלער, וועגען אומעהרליכער קאנקורענץ, און ווע־גען עקספארט-מעגליכקייטען, ס'זענען אדורכגע־פיהרט געווארען איבערוועגונגען וועגען די שאַ־צונגס-קאמיסיעס, וועגען קרעדיטען פאר האנדווער־קער א.ד.גל. ווייטער האט די קאמער אנטיילגענומען אין א גאנצע רייה קאנפערענצען אין דעם פערבאנד פון די קאמער'ען, וועגען „ריטשאלט" ביים אופזאץ־שטייער און וועגען קריזיס אין שוסטער-פאך. דער פרעזידענט מאכט אויפמערקזאם, אז קיין קאסע-בע־ריכט גיט ער נישט אן, ווייל ס'איז נאך נישט פער־האן קיין רעווידיר-קאמיסיע, וועלכע וואלט דעם בע־ריכט געדארפט רעווידירען.

דער דאזיגער בעריכט איז אפגעגעבען געווא־רען אין דער פארם פון א קאמוניקאט, אזוי אז קיין דיסקוסיעס איבער איהם זענען נישט דערלאזען געווארען.

דאן איז די זיצונג צוגעטרעטען צו דער פראגע וועגען אפמאכען מיט לערן-יונגלעך, וועלכע דארף אנגענומען ווערען דורך דער קאמער אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט. די דאזי־גע פעראָרדנונג האט פאלגענדען אפמאך: 1) יעדער מייסטער, וואס האט רעכט צו פיהרען א האנדווער־קער-ווארשטאט איז מחויב צו שליסען אנ'אפמאך מיט דעם לערן-יונגעל וואס ער נעהמט אן. 2) דאס לערן-יונגעל מוז האבען א צייגניש פון א 7-קלאסי־גער פאלקס-שול. 3) אין די ערטער וואו ס'זענען נישט פערהאן אזעלכע שולען מוז דאס לערן-יונגעל האבען א צייגניש פון א 4-קלאסיגער פאלקס-שול. 4. אנ'אפשריפט פון אפמאך מוז איהרגעשיקט ווע־רען דורכ'ן צעך צום האנדווערקער, דער צעך איז מחויב אין פערלויף פון 14 טעג אדורכצוקאנטראלי־רען אויב אלע פארמאליטעטען זענען אפגעהיט גע־ווארען. אויב אלע פארשריפטען זענען אפגעהיט גע־וואָ־ען. א מייסטער וואס געהער נישט צום צעך מוז דעם אפשריפט פון אפמאך איבערשיקען דירעקט צו דער האנדווערקער-קאמער.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראכטען דעם ביודזשעט פאר'ן יאהר 1932, וועלכער שליסט זיך מיט דער סומע פון 316.062 זלאטעס.

נאך פאר דער זיצונג האט מען געוואוסט, אז די ענדעקעס גרייטען זיך צו א גענעראל-אנגריף, ביי דער פראגע פון ביודזשעט. דאס האט געדארפט זיין א נקמה פאר'ן דורכפאל וואס זיי האבען געלי־טען בעת די וואהלען צו דער פערוואלטונג, און אזוי איז טאקע געווען, איינער נאכ'ן אנדערען זע־נען די ענדעקעס ארויסגעטרעטען און זיך געששטע־פעט צו יעדער פאזיציע: צו דעם געהאלט פון סע־קרעטאר, רעפרעזענטאציע-אויסגאבען, עקזאמענס, און צו אלעם, וואס איז נאר מעגליך געווען, זייער אנגריף האבען זיי איינגעהילט אין א מענטעלע פון שוועהר'ער נויט פון האנדווערקער, וועלכער וועט נישט אויסהאלטען אזא גרויסען ביודזשעט. אין דער אמת'ן האבען זיי געמיינט צו טרעפען די נייע פער־וואלטונג און דעם ביי-אנגאזשירטען סעקרעטאר וועל־כער געהער נישט צום ענדעקישען לאגער. מיט לאנ־גע אפאזיציע-רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די ענ־דעקישע ראטמענער קארטשאק, קאפטשינסקי און ראליק, זיי האט געענטפערט דער רעפערענט פון ביודזשעט שוואנקאווסקי, וועלכער לעגט פאר פון זיין זייט צו העכער'ען די פאזיציע פון געהאלט פאר בע־אמטע מיט צוואנציג טויזענד זלאטעס, דער פאר־שלאג פאלט דורך, די ענדעקעס פאדער'ען אפצו־שטימען יעדען פונקט אין ביודזשעט בעזונדער. דער פארשלאג פאלט דורך און צוליב דעם פער־לאזען די ענדעקעס די זיצונג, וויסענדיג אז אין זאל וועט נישט בלייבען קיין קוואָרום (דער קווארום בעטרעפט צוואנציג ראטמענער)). נאכדעם ווי די ענדעקעס פערלאזען דעם זאל רעדען נאך וויצע-פרע־זידענט שוואנקאווסקי, ראטמאן שווארצבערג, קאד־לאווסקי און אנדערע, זיי ווייזען אן, אז ווען די ענדעקעס האבען רעגירט אין דער קאמער האבען זיי געמאכט פיל גרעסערע ביודזשעטען, איצט ווילען זיי פיהרען פאליטיק און שטערען די ארבייט, פון דער קאמער. צוליב פעהלען פון קווארום איז דער וויצע-פרעזידענט געצוואונגען צו שליסען די זיצונג.

ליקווידירט 400 געשעפטען

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער אינדוסטריע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט זענען די לעצטע טעג איינגעפלאסען איבער 400 מעלדונגען וועגען ליקווידאציעס פון אונטערנעהמונגען.

דער תירוץ איז א קלאהרער — באו מים עד נפש. קריזיס.

די דאזיגע ליקווידאציעס האבען צוגעשאפען נאך אנ'ערך 900 ארבייטסלאזע אנגעשטעלטע און ארבייטער.

ארויסגע'גנב'עט א רעצעפט-בלאקעל ביי א דאקטער

(2) פון דעם ווארט-צימער פון ד"ר עדווארד רייכער אויף פאלודניאווע גאס האט מען ארויס־גע'גנב'עט זיינעם א רעצעפט-בלאקעל.

אפטייקערס ווערען געווארענט, אז זיי זאלען דעריבער גענוי נאכקאנטראלירען די רעצעפטען אויף נארקאטיקען, געשריבען אויף דעם ד"ר רייכערס בלאקלעך.

אנ'אונטערגעווארפען קינד

(א) אין טויער אויף פאמארסקא 70 האט מען געפונען אנ'אונטערגעווארפען מיידעלע — אנ'ערך 2 וואכען אלט.

דאס קינד איז אריבערגעשיקט געווארען אין א זשלאבעק, און פאליציי זוכט די מוטער.

זעלבסטמארדן פון ארבייטסלאזע

(א) פאנאטאוויע האט נעכטען ערטייקט הילף אין 2 זעלבסטמארד-פאלען:

אויף סמוגאווע 36 האט זיך אויפגעהאנגען דער 31-יאהריגער אינטעלעקטועלער ארבייטס־לאזער ראמאן קאטשארקעוויטש. מ'האט איהם בעוויזען נאך א לעבעדיגען אראפצושניידען פון דער שטריק.

אויף מארשאלקאווסקא 4 האט זיך טיף פער־וואונדעט אין דער ברוסט מיט א מעסער דער ארבייטסלאזער מאריאן סענטשקאווסקי.

דער טראמוואי-שטרייק האט זיך נעכטען אנגעהויבען

די אויטאבוסען האבען א לעבען

(2) לויט ווי מיר האבען נעכטען געמאלדען איז עהערנעכטען בעשלאסען געווארען צו אנהויבען דעם טראמוואי-שטרייק, און נעכטען זענען שוין אין די גאסען נישט געווען קיין טראמוואיען.

די פאסטולאטען פון די טראמוואי-ארבייטער זענען פאלגענדע:

1) דערהאלטען די 46-שעה'דיגע ארבייטס־וואך, 2) די טראמוואיען דארפען בעדינגט ווערען דורך שיכטען, טעגליך פון 6,30 פריה ביז 10,30 אוועגד, 3) דאס דערהאלטען די ביז-איצטיגע שכירות און 4) די גאראנטיע פון נישט רעדוצירען די ארבייטער.

לויט די שטימונגען אויף דער טראמוואי־ארבייטער-פערזאמלונג איז צו אורטיילען, אז דער שטרייק וועט אננעהמען שארפע פארמען.

דערווייל האבען נעכטען געהאט א סך צו טון די מחנות אויטאבוסען, וואס זענען אנגעקומען פון דער פראווינץ און אפילו פון ווארשא, און ארגאניזירט „רייזע-עקסקורסיעס" פון די גאט־די-נשמה-שולדיגע פאסאזשירען, וועלכע האבען געצאהלט צו פערציג גראשען א מאן פאר אדורכ־פאהרען דעם שטח פון באלוטער מארק ביז'ן רעי־מאנט-פלאץ. די טאקסובקעס האבען פאר דעם שטח גענומען צו 50 גראשען פרא-פאסאזשיר.

היינט זאלען פערקניפט ווערען פערטראקטא־ציעס מיט דער טראמוואיען-פערוואלטונג, און מ'דארף האפען, אז די אונטערהאנדלונגען וועלען ברענגען דערצו, אז דער שטרייק זאל זיך אויף לאנג נישט פערציהען.

מרחמת יודישע בוכהאלטעריע

מאכען פערציג „נשים צדקניות" שווארץ-שבת די שווארצבערגס...

(2) אז סע שטייען די טראמוואיען, איז דאיי א סימן, אז ס'איז חגא — האט זיך נעכטען אויף דער פראנצישקאנער גאס געמאכט חגא...

וואס איז געשעהן?

א קלייניגקייט: יעקב-חיים שווארצבערג און מאיד שווארצבערג (פון אלעקסאנדראווסקא 5) האבען אויף דער נאוואמיעסקא 8 געהאט א גע־שעפט בשותפות מיט משה וויינטרויב און חנה וויינטרויב (פון וואלבארסקא 27), און אזוי-ווי דאס געשעפט איז לעצטענס געגאנגען „קאפידרעק" האבען זיך שותפים ארומגעקריגט און ארומגעשלא־געי, ביז ס'איז בעשלאסען געווארען דאס געשעפט צו ליקווידירען און מאכען א חלוקה.

אין אבער ביי זיי געפיהרט געווארען א יו־דישליכע בוכהאלטעריע (א יודישליכע בוכהאלטעריע אונטערשיידט זיך פון דער טאפעלטער איטאל־יענישער דערמיט, וואס זי ווערט געפיהרט נישט טאפעלט, נאר כפל-שמונה'דיג, ווי ווער עס וויל.)

עס איז אויסגעקומען לויט די שווארצבערגס „בוכהאלטעריע-ביכעל", אז זיי קומט ארויס פון די וויינטרויב'ס 1900 זל. און, לויט די וויינטרויבס „בוכהאלטעריע-ביכעל" איז אויסגעקומען, אז די שווארצבערג'ס קומט פונקט אזוי פיעל, וויפיל א שמעק-טאבאק איז ווערט...

איז מען געגאנגען צו א רב, און דער רב האט געפסקנ'ט, אז מען מוז גוט מעיין זיין אין דעם ענין, מען מוז נאכקוקען.

נאכקוקען איז נאכקוקען, און אין דער בעגלייטונג פון צוויי שמשים איז מען אוועק צו איינעם איטשע-מאיר פאסמאניק (הויזבעזיצער אויף דער פראנצישקאנער 13) אויף נאכקוקענייש.

און ווי מאיר שווארצבערג האט אזוי ארויס־גענומען זיין „בוכהאלטעריע-ביכעל" און ארויפגע־לייגט עס אויפ'ן טיש, האט זיך דערהערט א פייף, כמו א לאקאמאטיוו רחמנא לצלן, די טיר האט געגעבען א פראל אויף און אין שטוב האט זיך ווי א שטורעם-ווינד, ווי א האָרדע קאזאקען ארייג־געריסען א גאנצער עזרת נשים (לויט די שווארצ־בערגס האבען איבערגעגעבען אין דער פאליציי האט זייער צאל בעטראפען אנ'ערך 40 שטיק, זא־לען זיי לאנג לעבען און געזונד זיין.) און מיט א בעקוויטשעריי און מיט א פישטשעריי האבען זיי גענומען בעלייגען די ביידע שווארצבערגס מיט אזעלכע קלעפ, אז זיי האבען דערזעהן די באבע ־ין יענער וועלט...

לכתחילה האבען די שווארצבערגס געמיינט, אז וואלד-גזלנים אדער היטלעראוויצעס האבען זיך אין געשטעלט פון מכשפות ארייגגעריסען אין שטוב, און דאס ערשטע, וואס זיי איז איינגעפאלען צו טון איז צו מאכען א ויצעקו „ראטעוועט'ס... באנ־דיטען... גזלנים!".. אין העגדום פענדום, מיט אויפ־געהויבענע פאלעס, האבען זיי זיך געלאזט לויפען מיט דער פראנצישקאנער גאס אהיים...

מענשען זענען געשטאנען און געגאפט — עס האט זיי געטראגען, ווי להבדיל א רוח דעם מלמד..

אז ס'איז פיקוח נפש,.. 40 ווייבער יאגען זיי נאך — עפיס א קלייניגקייט !..

צושלאגענע, צובלוטיגטע האבען זיי זיך אינ־דערהיים געלאזט באנדאזשירען פון דער פאגא־טאוויע.

דערנאך האבען זיי וועגען דער זאך געמאל־דען אין דער פאליציי, און איצט, אז זיי וועלען אפפענטשען גומל וועט דער ענין זיין ערלעדיגט...

א כב"א, או דער „דאמען"-איבערפאל איז געווען א געפלאנטע זאך, אום כדי צו עקספרא־פריאירען דאס פערדעכטיגע „בוכהאלטערישע ביכעל".

איבערגעפאהרען א קינד

(א) אויף לימאנאווסקיעגא 15 איז אנ'אוטא איבערגעפאהרען דעם 11 יאהריגען פישעל לימא־נאווסקי.

דער שאפער וואלף בזשעזשינסקי ווערט ציגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט פאר'ן אומ־פארזיכטיגען פאהרען.

איך עמפפעהל מאשטש צו פאדלאגעם
„Jaśniej słońca"
שוה-פאסטע
„Jaśniej słońca"
ווי אויך פליסיגקייט (PŁYN) צו פוצען מעטאלען.
D. MARKUS
ŁODZ, 59 PIOTRKOWSKA 59
tel. 128-02.
Reprezentant na Łódź i Województwo.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.
גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.
היינט, מאנטאג — נור 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 אוועגד
3-טע וואך! דאס גרויסע 24-טע רעקארד-פראגראם א. נ. 31-טען מאל!
מ'לאכט פון דער וועלט
אין 2 טיילן 14 בילדער
טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אפערושאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דאוועל און פאלקס-מאטיוון. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס.
רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינספעקציע: מ. קאן.
עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאי, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט
די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אוועגד.
שוין דעם שבת, דעם 23 טען, 12 פארמיטאג וועט דער בעריהמטער קריטיקער און ליטעראַ־טור - קענער נחמן מייזעל (רעד. פון „ליטערארישע בלעטער") האלטען א פארטראג אויף דער טעמע
„האבען מיר עטליכע יודישע ליטעראַטורען, אדער איין יודישע ליטעראַטור"?

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
— פון —
מאגיסטער נ. שאץ
פיעטריקאווער 37, 2 שטאק פראנט
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעק א. אנד.
מעסיגע פרייזען. מעסיגע פרייזען

3000 זלאט פאר'ן כאפען

די פערזאן אדער די פערזאנען, וואס מאכען די באהן-קאטאסטראפעס אין ראגאוו

(2) כידוע ליגט אויף דער סטאציע ראגאוו עפיס א קללה – די אפטע באה'-קאטאסטראפעס, אזוי-ווי מ'רעכענט או חוץ'ן גורל שפילט דא א ראליע עפיס א דערוויי'ל-נישט-אנטדעקטע פערברע-כערישע האנד פון א היימישען „ראגאווער מאטוש-קא", האט דאס קאמוניקאציע-מיניסטעריום בעשטימט א פרייז 3000 זלאטעס אין מזומן פאר כאפען דעם אטענטעטער, אדער 1000 זלאטעס פאר אנווייזען אויף איהם.

ווענען דעם ענין זענען נעכטען פונאנדער-געקלעבט געווארען פלאקאטען אין דער שטאט.

פאר קרן קימת

אויף דער חתונה פון מרדכי גרינבערג איז יורך פרל. וואלקאוויטש. דזשאדעק און צענדארף געזאמעלט געווארען פאר קרן קימת 5 זל. 55 גר. דאס געלד איז אפצונעהמען אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג.

אלג. פערזאמלונג פון דער געז. „אינטערנאט פאר יודישע קינ-דער און פערמע אין העלענובעק"

די טעג איז אין לאקאל פון דער ציוניסטי-שער ארגאניזאציע פארגעקומען די יעהרליכע אל-געמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „אינ-טערנאט פאר יודישע קינדער און פערמע אין העלענובעק". נאכ'ן אפגעבען דעם טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן פאריגען יאהר, פארלעזען פון פראָ-טאקאל פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע און נאכ'ן בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויפ'ן קומענדיגען יאהר האט די פערזאמלונג אויסגעדריקט איהר דאנק דער אפטרעטענדער פערוואלטונג אונטער-שטרייכענדיג איהר מיהפולע ארבייט ביי דער איצ-טיגער שווערער צייט.

עס איז אויסגעוועהלט געווארען א פער-וואלטונג, וועלכע האט זיך אויף דער זיצונג פון דעם 12-טען יאנואר קאנסטיטואירט אויפ'ן פאלגענ-דען אופן: קוראטאר פון דער געזעלשאפט ה' פוחס גערשאָווסקי, עהרען-פרעזעס ה' י. א. גראסלייט, פרעזעס ה' מ. רומקאָווסקי, ערשטער וויצע-פרע-זעס – ה' ל. אוריסאן, צווייטער וויצע-פרעזעס—ה' ש. רייכמאן, סעקרעטאר – ה' ה. פריימאן, פער-טרעטער פונ'ם סעקרעטער – ה' ה. פאפאווסקי, קאסירער – ה' מ. סאפיר. פערטרעטער פונ'ם קא-סירער – ח"ה ה. לאזינסקי, קאנטראלער – ה' מ. קאצענעלבאגען, ווירטשאפטס-פיהרער – ה' פ. י. לאנדאו. אהן מאנדאט זענען אריין אין פרעזידיום די ה"ה נ. מאזא, י. פיקעלני. מיטגלידער פון פערוואלטונג די פרויען: ח. גערשאָווסקא, צ. וואַ-סערמאן, ר. טאָוויעוו, ל. לאנדאו. ה. ליפשיץ, רייכ-מאן און ב. שטילערמאן, די ח"ה: י. איזראעליט, ש. אבע, דיר. מ. בראנדשטעטער, ג. גלאטער, וו. האלבערשטאט, צ. ל. מאנדעלצווייג, א. פיאסקאָוו-סקי, נ. פינטשעווסקי, דיר. ד. ראבינאָוויטש, א. שפילקא. אלס קאנדידאטען: די פרויען א. ראזענ-טאל, מ. פרושינאָווסקא, פ. פייערמאנ ע. יאשונסקא און די ה"ה: ד. דיאמאנט, א. שיין, ש. זילבער-שטראם. אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע זענען אויס-געוועהלט געווארען: די ה"ה ז. גאמאלינסקי, ש. לעוו, מ. מרחיב, וו. ראטקאפף און א. שאפירא.

2 גרויסע פראצעסע אין לאדזער קרייז-געריכט

(2) לויט ווי מיר האבען נעכטען געמאלדען, קומט היינט פאר דער סענסאציאנעלער פ'אצעס וועגען די מיספרוי'כען אין דער לאדזער צאל-אנענטור.

אין שייכות מיט דעם דאזיגען פראצעס הויבט זיך מארגען אן נאך א צווייטער פראצעס פון 24 בעשולדיגטע, וועלכע עס ווערען פארגעווארפען מאלווערזאציעס אין די מאגאזינען פון דער צאל-צאל-אנענטור.

עס ווערען בעשולדיגט: קסאווערי טשאפ-לינסקי, סטעפאן גיראגט, יאן שימטשעווסקי, מאר-יאן לענגאש, מיכאל טשיופא, קאזשימיעזש קליין, (דאס זענען אלץ בעאמטע פון דער אגענטור) על-יאש פייגענבוים, פיליפ זאבלודאווסקי, סטאניסלאוו הילער, טשעסלאוו דימעצקי, סטאניסלאוו רובינ-שטיין, לייב וואלבערג, זיגמונט פריימאן, יוזעף שיפמאן, הערמאן ליטויער. פינקוס קאן, וויקטאר צמח. יעושי גלאוואצקי, דוד שפל, מיעטשיסלאוו גוטגאלד, איגנאצי מאנטאג, יעקב צערערבוים א.א.

דער דאזיגער פראצעס זאל דויערען עטליכע טעג.

נקמה פון א בעטלער

מחמת נישט אריינגעלאזט נאכטיגען צינדט ער אונטער א מיהל, און מאכט אן א היזק אויף 350,000 זלאטעס

(2) דער 29-יאהריגער בעטלער סטאניסלאוו צארילקאָווסקי (פריהער געוואוינט אין לאדז אויף טקאצקא 23 – כאינע) האט נעכטען נעבעטען אין דארף צעפאריקא, בזשעזשינער פאוויאט, מ'זאל איהם אריינלאזען אויף נאכט-לעגער.

אזוי ווי מ'האט איהם אפגעזאגט, האט ער דארט אונטערגעצונדען די מיהל פון שובערט און זשעפעצקי, וואס איז אינגאנצען אוועק מיט'ן רויך.

דער היזק בעטרעפט 350,000 זלאטעס.

דער אונטערצינדער איז ארעסטירט, אבער ער איז זיך אינ'ם פערברעכען נישט מודה.

דאך נישט אין ארדנונג

כאטש די צווייטע אינסטאנץ האט בטל געמאכט דעם 1. פסק-דין

(2) בשעתו איז דער 26 יעהריגער הוגאן מילער פערמשפט געווארען אויף א חודש טורמע דערפאר, וואס זייענדיג אינקאסענט ביי דער פירמע דאווידאָוויטש האט ער זיך צוגעאייגענט 400 זל.

מילער האט דאן אפעלירט און נעכטען איז זיין פראצעס ווידער פארגעקומען אין קרייז-געריכט אלס אפעלאציע-אינסטאנץ.

מילער האט געטענה'ט, אז ער האט זיך דאס געלד נישט צוגעאייגענט, נאר עס האט איהם פון דער פירמע דאוויראָוויטש געקומט פראוויזיע.

דאווידאָוויטש, ווידער, האט אלס עדות גע-טענה'ט, אז מילער'ן האט דאן געקומט פראוויזיע 80 זלאטיס, אבער די פירמע האט נישט געליטען, ווייל ביני לבני האט ער דאס צוגעאייגענטע געלד צוריקגעקעהרט

דאס קרייז-געריכט האט דעריבער בטל גע-מאכט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ. און מילער'ן פערמשפט אויף צו בעצאהלען 100 זל. שטראף, אדער אויף 2 וואכע ארעסט.

— נעהמט מיר צו ס'לעדערווארג, אבער שינדט מיר נישט, ביטע, ס'לעדער...

(2) די טעג איז אין שטייער-אפטיילונג פון מאגיסטראט איינגעפלאסען אן'אריגינעלע בקשה, וואס זאגט עדות אויף דער גרויסער פאראַרעמונג פון די שטייער-צאהלער.

א געוויסער צ. א., אינהאבער פון א לעדער-אויסארבייטונגס-ווארשטאט אויף נאָוור ט 55, וועל-כער איז הינטערשטעליג מיט די שטייערען פאר די יאהרען 1927, 28, 29, 30 און 31 אויף דער אלגעמיינער סומע פון 2022 זל. מיט 36 גר. – האט ער זיך געווענדט צום מאגיסטראט מיט'ן פארשלאג, אז דער מאגיסטראט זאל איינקויפען אין זיין פירמע לעדער-אויסארבייטונגען על חשבון השטייערן, מחמת, אין גע ענעאל, איז ער נאהנט צו באנקראט, און ווען ער זאל זיין געצוואונגען צו בעצאהלען די פעולענעגע שטייערן, וועט ער מוזען ליקווידירען זיין פירמע.

האסטו נישט קיין דעקונג, טא מאך נישט קיין אנשטעל מיט אויסשטעלען טשעקס

(2) דעם 8 מאי 5. י. האט דער שותף פון דער פירמע מאטעל רודניצקי, מיכאל ניימארק אויסגעשטעלט א טשעק אויף א סומע פון 1000 זל. אויף וועלכע די פירמע האט נישט געהאט קיין דעקונג.

דאס שטאטישע געריכט האט דעריבער פער-משפט ניימארקן אויף 2 וואכען ארעסט, אויף צו בעצאהלען 300 זלאטעס שטראף, און אין פאל פון נישט איינ'אסירען די סומע – אויף 6 וואכע טורמע

ניימארק האט אפעלירט, אבער נעכטען האט דאס קרייז געריכט, אלס צווייטע אינסטאנץ בע שטעטיגט דעם אורטייל פון דעם ערשטען אינ-סטאנץ.

גוט מארגען!

לאדז געשטעלט אויף די פיס...

געטראכט און געקלעהרט, געקלעהרט און געטראכט: וואס טוט מען? ווי אזוי מאכט מען א סוף צום קריזיס? ווי אזוי שטעלט מען לאדז אויף די פיס?

מיניסטארען האבען גערופען אסיפות. מ'האט זיך געבראכען די קעפ. מ'האט געגעבען פראיעק-טען. מ'האט אנגענומען רעזאלוציעס, און פון די אלע פראיעקטען, פון אלע רעזאלוציעס האט זיך אויסגעלאזט א סייך.

האט מען גענומען אן'עקספארט פון סאנדייט-מלבושים קיין ענגלאנד. מ'האט גענומען שיקען „דאמען בעשטעלט" און „קינדער-סאנדייט", די לאדזער קאנפעקציאנערען, האבען זיך שוין גע-נומען שטעלען אויף די פיס, האט געפלאצט דער פונט – סטאפ!

איצט איז די פראגע געלעזט: – ס'איז אויסגעבראכען א טראמוויי-שטרייק, און לאדז איז מיט איינמאל – געשטעלט געווארען אויף די פיס...

ווער וועט געווינען און ווער וועט פער-שפילען פון דעם טראמוויי-שטרייק?

געווינען וועלען די דראשקאזשעס און... די שוסטער'ס (מעהר די שוסטערס פון די דראשקא-זשעס...) און פערשפילען וועלען די טראמוויי-אקציאנערען און – די פאגאטאָוויע...

ווי ס'זאל נישט זיין – לאדז איז געשטעלט געווארען אויף די פיס.

אב—נעק

קבורה-געלד פאר ארימע יודען

ווי בעקאנט האט די יודישע קהלה אנגע-קלאגט דעם בעשלוס פון דער לאדזער סטאראס-טווע און וואיעוואודזטווע, וועלכע האבען פער-קלענערט די סומע פון 9000 זלאטיס. וואס דער מאגיסטראט האט געדארפט צוריקגעבען דער גמינע פאר קבורה-געלד פון ארימע יודען, אויף 6000 זלאטיס.

נעכטען איז אנגעקומען אן'ענטפער אז די סומע פון 9000 זלאטיס ווערט פאר דער קהלה צוריקגעשטעלט.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיינאכט דיזשורירען: א. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאָווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), ס. בארטא-שעווסקי (פיאטרקאָווער 164), ר. רעמבעלינסקי (א דזשעיא 26) און א. שימאנסקי (פשענדזאל-ניאנע 75).

אין „ארט"

גייט שוין 3 וואכען „מ'לאכט פון דער וועלט"

שוין 35 מאל איז ביי אוי פעלפטע הייזער געגעבען געווארען אין „ארט" דאס פרעכטיגסטע פראגראם „מ'לאכט פון דער וועלט".

יעדער נומער בעזונדער ווערט שטורמיש אפלאדירט.

היינט ווערט געשפילט נאר איין מאל 9.30 אווענד.

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

73)

ראזענטאל איז אוועק צו זיך אהיים, זעהט אויס, אז בערטא האט געווארט, אז ער וועט פון דאנציג שנעל צוריקקומען, זי האט זיך שוין גע-האט צוגעגרייט אלע פראגען, וועלכע זי דארף שטעלען איהר מאן. זי האט געוואוסט, אז ראזענ-טאל וועט קומען אנ'אויפגערעגטער און וועט נישט וועלען אפילו מיט איהר רעדען. זי איז אבער געווען צוגעוואוינט צו אזעלכע זאכען און האט זיך גע-גרייט צו ענדערען די שטימונג פון ראזענטאלען.

ראזענטאל איז געקומען אהיים, ווי נאר ער האט געעפענט די טיר איז איהם בערטא געפאלען אויפ'ן האלז און אנגעהויבען שטארק און לײדענ-שאפטליך צו קושען. ראזענטאל האט זיך פערקרומט און לייכט זי אפגעשטופט פון זיך.

— לאז מיך איצט צורוה, האט ער געזאגט, איך בין נישט איצט אויפגעלעגט צו ליבע און לאסקעס.

— שוין ווידער אנגעברוגזט, אלץ געשעפטען און מיך פערנאכלעסיגסט דו, מיך האסט דו אריינגע-לעגט אין א גאלדען שטייגעל און איך קען דא אויסגעהען פאר אומעט.

— לאז מיך צורוה זאג איך, דיר איך בין שטארק אויפגערעגט און קען אפילו זיך נישט אויס-שמועסן מיט דיר.

— גוט, גוט זאל זיין אזוי, איך וועל פון דאנען עטלויפען, איך וועל דא נישט בלייבען, איך בין דיר מוחל דיינע גליקען און געה אוועק פון דאנען.

ראזענטאלס גערודער האט נישט מעהר אויסגע-האלטען און ער האט אויסגעשריגען!

— הער אויף צו מאכען דיינע אנשטעלען. מיין גערודער וועט מעהר נישט אויסהאלטען.

— וואס איז דיר געשעהען, דו ביזט קראנק

— איך בין נישט קראנק, נאר איך ווער פשוט משוגע. מ'נארט מיך און מען בעשווינדעלט מיך אויף שריט און טריט.

— ווער? וואס? ווער נארט דיך און ווער בעשווינדעלט דיך, דו האסט דיר געדארפט זוכען אנדערע בעאמטע און נישט בלינד גלויבען יעדען איינציגען, אזא מיידעל קען דיך בעשווינדלען מיט הונדערט טויזענד זלאטעס, לאזט זי דאס אויס צו מיר, וואס בין איך...

— גענוג, שיט מיר נישט קיין זאלץ אויף די וואונד, גענוג צו מיר אזוי צו רעדען, קום זעץ זיך און מיר וועלען זיך אדורכרעדען.

בערטא איז אזש בלאס געווארען, פון דעם טאן און האלטונג פון ראזענטאלען האט זי ארויס-געפיהלט, אז ס'קומט צו אלעם א סוף, אז אלץ האט זיך ביי איהר געענדיגט, זי האט געוואלט מיט אלע מיטלען אויסמיידען דאס געשפרעך מיט ראזענטאלען זי האט געוואלט צוערשט רעדען מיט זשארזשן, כדי צו וויסען וואס פארא טאקטיק צו פיהרען, זי איז נאכגעגאנגען ראזענטאלען, וועלכער איז אריינגעגאנגען צו זיך אין קאבינעט און אנגעוויזען בערטאן אנ'ארט צו זיצען.

בערטא האט זיך אוועקגעזעצט, ראזענטאל האט זיך אוועקגעשטעלט אקעגען איהר און איהר גלייך געקוקט אין די אויגען אריין.

— דו ווייסט בערטא, ווי שטארק איך האב דיך געליבט, דו ווייסט וואס פארא קרבן איך האב גע-בראכט ווען איך האב מיט דיר חתונה געהאט.

— דאס איז געווען א קרבן?

— איך מיין אזוי צו זאגען, ווייל א מענש אין מיין שטעלונג האט געמוזט פון פיל זיך אפזאגען פון זיין סביבה ווען ער האט זיך דעצידירט אויף א שריט חתונה צו האבען מיט אנ'ארים מיידעל, וואס מען ווייסט אפילו נישט פון וואנען זי שטאמט.

— זאל זיין אזוי, האט בערטא געזאגט, וועד-לענדיג, אז די דאזיגע פיינליכע סצענע זאל זיך וואס שנעלער ענדיגען, גענוג וואס זאגסטו דאס?

— איך זאג דאס אקעגען דעם וואס דו האסט מיך שענדליך אפגענארט.

— איך האב דיך אפגענארט? מיט וואס?

— דערמיט וואס דו האסט מיר נישט געזאגט, ווער דו ביזט און פון וואנען דו שטאמסט.

— איך האב דיר אלץ געזאגט, ... בערטא געזאגט, אראפלאזענדיג די אויגען.

— דו האסט מיר נישט געזאגט און דא האסט שלעכט געטאן, איצט בין איך פולשטענדיג רוהיג און וואלט טאקע געוואלט זיך מיט דיר אדורכרעדען אהן אוואנטורעס און סקאנדאלען, צו וועלכע ס'וועט סוף כל סוף מוזען קומען

— ווען דו וואלסט מיר באלד ערקלערט — האט ראזענטאל ווייטער גערעדט — אז דו קומסט פון אנ'ארט וועלכעס מיר זענען אין דער געזעל-שאפט געוואוינט צו האלטען פאר נישט אנשטענדיג, פאר אויסגעלאסען...

בערטא איז אויפגעשפרונגען פון אָרט, די האט געזעהען, אז ראזענטאל ווייסט אלץ און ס'-האט נישט געהאט קיין זין איינצושקשבען און אפ-צולייקענען.

— איך האב דיך געבעטען, אז מיר זאלען רע דען רוהיג און אהן אויפרעגונג, ווייל דאס וועט אונז נישט ברענגען צום ציל, און איך וואלט גע-וואלט אז היינט זאל דאס נעהמען א סוף, ווייל איך קען נישט מעהר אויסהאלטען.

בערטא האט זיך צוריק אוועקגעזעצט און האט גארנישט געענטפערט.

— ווען דו וואלסט מיר דעמאלט געזאגט, וואלט איך אויף מיין מיינונג נישט געענדערט, צו שטארק האב איך דיך געליבט, אז איך זאל דער-מאלט מיין בעשלוס ענדערען, איך וואלט דיך דע מאלט ארויסגעראטעוועט פון שמוץ, פון שאנדע און דיך געמאכט פאר דערזעלבער קעניגין וואס איצט, אבער איצט, ווען איך האב זיך אזוי שטארק ענטוישט ווען איך האב זיך איבערצייגט, אז דו האסט מיך גע-נארט, גאכמעהר, דו ביזט אונטערגעשטעלט געווא-רען דורך פערברעכער, וועלכע האבען געהאט אין זין מיך אריינצושלעפען אין א נעץ פון שאנטאזש און שווינדעל, מיך צו רואינירען און קאמפראמיטי-רען, ווען איך האב זיך איבערצייגט, אז דו ביזט א שותף צו די דאזיגע אלע פערברעכענס, איז יעדער פונק פון ליבע און אפילו פון רחמנות צו דיר אויס געלאשען געווארען.

בערטא איז געזעסען און געשוויגען, ראזענטאל האט געווארט אויף איהר ענטפער, וועלכער איז אבער נישט געקומען.

— דו וועסט גארנישט ענטפערען, האט ראַ-זענטאל געפרעגט?

(פארטזעצונג קומט)

ווי אזוי א רוסישע פרוי אין כינא

האט פאר'ן טויט אָפּגעדאַנקט א לאָדזער יודען פאר זיין טובה

א זעלטענע פּאַסירונג אלס אָפּקלאַנג פון די מלחמה-געשעהענישען

אויף קאָנסטאַנטינער גאַס, נישט ווייט פון די קאַזאַרמעס, פיהרט שוין איבער 30 יאָהר אַ קאָר-לאָניאַל געוועלב אַ געוויסער הענעך פ.

דער דערמאָנטער הענעך פ. שטאַמט פון טשע-לאַבינסק, אייגענטליך שטאַמט ער נישט פון טשעלאַ-בינסק גאָר גאָר פון עפּעס אַ קליין שטעטעל אונטער לאָמזשע, וואו זיין פאָטער איז געווען בעשעפ-טיגט אין אַ וואַסער מיהל.

צוליב אַ סכסוך מיט'ן בעל הבית האָט ער די מיהל אונטערגעצונדען און איז דערפאַר פערשיקט געוואָרען אויף לאַנגע יאָהרען אַזש קיין טשעלאַ-בינסק.

מיטגענומען אויף דער פערשיקונג האָט ער זיין פרוי און דעם בן-יחיד'ל העניך'לען, דאַמאָל אַ קינד פון נאָך נישט קיין גאַנצע 2 יאָהר.

לאַנג האָבען העניכ'ס עלטערען נישט אויסגע-האַלטען די פערשיקונג. העניך איז קוים אַלט גע-וואָרען 10 יאָהר, זענען שוין זיינע עלטערען פון איהם אַוועקגעשטאָרבען, איבערלאָזענדיג איהם אין גרויס אָרימקייט.

דאָס עלענדע יתומ'ל האָט זיך אַזוי אַרומגע-בלאָנקעט אין דער פערוואָרפענער וויסטער רוסי-שער שטאָט ביז ר'איז אַלט געוואָרען 21 יאָהר.

דאַמאָל האָט מען איהם צוגענומען אין מילי-טער און אַהערגעשיקט קיין ווְלאָדז דינען.

דורכמאַכענדיג מיליטער דינסט האָט העניך זיך אַרומגעזעהען, אַז ר'האָט נישט צו וועמען און נאָך וואָס צוריקצופאָהרען אין אָפּגעלעגטען טשע-לאַבינסק.

ער האָט דעריבער בעשלאָסען צו פערבלייבען אין לאָדז.

העניך האָט זיך אויסגעזוכט אַ מיידעל, אויך אַ רונדיגע יתומה, וועלכע האָט אָבער פערמאָגט עטליכע הונדערט קערבלעך מזומנים. ער האָט מיט איהר טאַקע באַלד חתונה געהאַט און פאַר'ן בע-קומענעם נדן לויט דער עצה פון זיין געוועזענעם ראָטני קאָמאַנדיר, ביי וועלכען ער איז געווען אין משך פון דער גאַנצער סלוזשבע אַ דענטשיק, און מיט וועמענס משפחה ער איז אויך נאָכ'ן דינסט פערבליבען אין פריינטליכע בעציהונגען, זיך גע-עפענט אָט דאָס דערמאָנטע געוועלב.

אַ דאַנק זיין פערזענליכע בעקאַנטשאַפט מיט די אונטעראָפיצירען און זעלנער פון זיין פּאָלק און אויך אַ דאַנק דער אונטערשטיצונג פון זיין געוו. שעף דעם ראָטנע קאָמאַנדיר און זיין משפחה האָט העניך זעהר אַ סך געליידט און אין משך פון אַ גאָר קורצע צייט זיך זעהר שעהן אַרויפגעאַרבייט.

אַזוי איז העניכ'ן געגאַנגען ניש קשה'דיג ביז'ן אויסברוך פון דער מלחמה. אין משך פון דער מלחמה האָט זיך איהם אויך נאָך געלעבט האַלב-וועגען ערטרעגליך, שלעכט האָט זיך אָבער גע-מאַכט ביי העניכ'ן ערשט נאָך דער מלחמה, די מיר-ליטעריישע קאָנטינגעס און די פערשאַרפטע קאָנקו-רענץ מצד די שכנות'דיגע געוועלבער האָבען פון איהם אָפּגעצויגען דעם גרעסטען טייל קונים, בישט וויניג האָבען איהם אויך געקוועטשט די הויכע שטייערען, אַפּיסעל האָט ער גלאַט צוגעקרענקט.

קורץ: דאָס אַלץ צוזאַמען האָט העניכ'ן אַזוי רואינירט, אַז ער איז שוין לעצטענס נישט ביכולת געווען צו בעצאָהלען דירה-געלד און דער הויז-ווירט האָט אויף איהם אַרויסבעקומען אַנ'עקסמיסיע טראָץ אַלע בעמיהונגען איז דעם עלענדען העניך נישט געלונגען זיך צוזאַמענצושאַפען די בויטיגע סומע און צו בעצאָהלען דעם הויז-ווירט דעם שול-דיגען חוב אַזוי אַז די פעראָרדנטע עקסמיסיע האָט שוין געזאָלט אַ ליאַדע מינוט אויסגעפיהרט ווערען.

איינגע טעג פאַר'ן בעשטימטען טערמין פון דער עקזעקוציע, קומט פלוצלונג אַריין צו העניך'ן אַ געלט-פּאָשטאַליאָן און לייגט אוועק אויפ'ן טיש אַ פערזיגעלטען קאָפּערט, מיט האַרצקלאַפּעניש ע-פענט העניך דעם פּאַקעט און ציהט פון דאָרט אַרויס גאַנצע דריי צאַצקעדיקע הונדערט דאָלאַר שטיק.

העניכ'ן האָט פשוט אָנגעהויבען צו שווינדלען פאַר די אויגען.

אין פלוג האָט זיך איהם אַפילו געדאַכטען אַז עפּעס אַ קאָנקורענט גייט איהם דאָ אָפּטון אַ שפּיצעל. דערזעהענדיג אָבער אויף דער קאָפּערט אַ חתימה פון טשאַנג-טשינג (כינע), איז העניך געווען זיכער, אַז דאָ איז פאָרגעקומען אַ איינפאַ-כער טעות בפרט ווען ער האָט בעמערקט, אַז אַלס אָפּזונדער פון פּאַקעט פיגורירט אַ פּראַוואַ-סלאַווער גלח.

ערשט ווען העניך האָט זי דגעהאַט אַ לענגערע צייט פערטיפט אין אינהאַלט פון בעגליקטען בריף איז פאַר איהם געוואָרען קלאָר, אַז ס'איז דאָ נישט פאָרגעקומען קיין שום מיספערשטענדניש נאָר אַז דער פּאַקעט איז טאַקע צו איהם צוגעשיקט געוואָרען

ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען אָט וואָס:

אַרגוס

(סוף מאָרגען).

ס'איז נישט עפּיס-גלאַט א גנב

נאר אזא איינער, וואס די טורמעס זענען זיין צווייט היים, אויב נישט — די איינציגע היים

(א) נעכטן איז אין לאָדזער שטאָטישן געריכט געמשפּט געוואָרען דער 61-יאָהריגער גנב אברהם-מרדכי יאַקובאָוויטש, וועלכער איז שוין הזכבר 30 יאָהר אָפּגעזעסען אין פערשידענע טורמעס אין פוילען, און ער קאָן זיי אַלע „אויסצודרייפן"...

דאָס מאָל האָט ער געוואָלט נאָר אַרויסשלע-פּען ביי איינעם אדאם סוליקאָווסקי א טייסטערל מיט געלד. (אגב איז אין טייסטערל געווען נישט מצהר, ווי 60 גראָשען) אוי פאַר 60 גראָשען וועט ער איצט ווידער האָבען רוה.. אין דער טורמע.

אנדערטהאלבען יאָהר זיצען — אזוי האָט געפסקנט דאָס געריכט.

——=[:O:]=——

געפעלשטער היוועץ

מען נעהמט זיך פעסט צו קאנטראָלירען דעם דאזיגען ארטיקעל

(2) דער לאָדזער מאגיסטראט האָט בע-קומען דורכ'ן וואָיעוואָדען-אמט א צירקולאַר פון איבערן-מיניסטעריום. אין וועלכען עס ווערט גע-רעדט וועגען דעם, אַז אין האנדעלס-פערקעהר געפינט זיך געפעלשטער, געפרעסטער היוועץ, צו וועלכען עס איז צוגעגעבען מאָנטשקע; דערביי איז דער מין היוועץ געפּאַקט אין ריכטיגע, לע-גאַלע פּאַנדעראָלען.

דער צירקולאַר בעאויפטראָגט, אז מען זאָל גענוי קאָנטראָלירען די היוועץ אין די בעקערייען אוז אי: די צוקערבייס אין וואו עס וועט זיין א חשד, אז דער היוועץ איז געפעלשט, זאָל מען נעהמען פּרובקעס און איבערשיקען זיי אין דעם נאָהענטסטען מליכה'שער אנשטאַלט צו פאָרשען שפּייז ארטיקלען.

נחמי מייזעל'ס א רעפעראַט

וועט פארהויזן דעם היינטיגען „יבת אינדערפּריה"

דעם קומענדיגען שבת אינדערפריה וועט איין זאָל פון „אררו" ווידישער הויז ראַל-טעאטער אויף אל. 1 מאַי 2) אַרקומען א רעפעראַט פון דעם פעראַנטען קריטיקער און ליטעראַטור-קענער רעד. נחמי מייזעל (רעדאַקטאָר פון די „ליטעראַרישע בלעטער").

א ליטעראַרישע אימפּרעזע איז געלט זיי פון ווארם אין נעוואַרע איינע פון די ועלטענקי-טען. מיט וועלכע לאָדז קאָן זיך נישט איבערנעמען אין דעריבער וועט דער רעפעראַט פון דעם חשוב'ן פרעלעגענט זיכער פעראינטערעסירען די ברייטע קרייזען פון אונזער יוגענד, בפרט נאָך דערפאַר, ווייל דאָס טעמע איז זעהר אינטערעסאַנט.

נחמי מייזעל וועט רעדען וועגען דעם, „צי האָבען מיר סטליכע יידישע ליטעראַטורען, צי איין יודישע ליטעראַטור?"

פון דער סוחר'ישער קרעדיט-באנק

די סוחרישע קרעדיט-באַנק זאַוואַדזקאַ 11 האָט שוין אין די ערשטע טעג פון יאַנואַר פערעפענט ליכט דעם בילאַנס פאַר'ן 1931 יאָהר, דאָס איז אַ זעלטענער פאַל אין די קרעדיט-אינסטיטוציעס און פון דעריבער האָבען מיר זיך געווענדעט צום דירעקטאָר מ. וואידיסלאַוואָסקי מיט דער פראַגע מיט וואָס ס'-ערקלערט זיך דאָס שנעלע פּובליקירען פון בילאַנס דיר. וואידיסלאַוואָסקי האָט געענטפערט:

— דער בילאַנס שאַפט זיך במשך פון אַ גאַנץ יאָהר, דער טעכנישער אַפּאַראַט איז אוועקגעשטעלט אויף דער הויך, דאָס טאָג-טעגליך האָבען מיר די גענויע ציפערען פון יעדע קאָנטאָ. שוין דעם 1. יאַנואַר זענען אונזערע קונדען אין בעזיץ פון די קאָנטאָ-קאָרענטעס, אַזוי אַז ביים שלוס פון יאָהר איז עס אַ גאַנץ נאַטירליכע זאַך, וואָס אין די ערשטע טעג פון ניי-יאָהר זענען מיר אין דער לאַגע צו ברענגען אין דער עפענטליכקייט אונזער בעטאַ-בילאַנס. אויך פאַראַיאָהרען אין דעם 6. יאַנואַר שוין פּובליקירט געווען אונזער בילאַנס, האָבען מיר פער-שטאַנען הײַ-יאָהר אַלס בעזונדערס וויכטיג דאָס זעלבע צו ווידערהאָלען. נאָך אַ שווער קריזיס-יאָהר נאָך פערשידענע איבעראַשונגען אין דער באַנק-וועלט. ווען דער צוטרוי ווערט אָפּגעשוואַכט, וואָס עס בעשווערט די לאַגע פון די בענק. איז עס וויכטיג ווי אַמהר'יהסטען צו פערעפענטליכען דעם בעשלוס, וועלכער שפּיגעלט אָפּ דעם פינאַנצ'ילען צושטאַנד פון דער אינסטיטוציע.

קאָאָפּעראַטיווע בענק, וועלכע אַרבייטען פעסט מיט בלויז פרעמד קאַפּיטאַל, ווילענדיג ערפיהלען די אויפגאַבע פון ערטיילען אַ 10-פּראָצענטיגען קרעדיט פון איינגעצאָהלטען פאַי, מוזען דעריבער שטרענג זיך האַלטען ביי די פאַרשריפטען, געדענקענדיג תמיד, אַז די פיהרען זייער טעטיגקייט מיט פרעמד געלד, און זיכערענדיג זיך דעריבער מיט עטליכע זשיראַנטען און אַנדערע פערזיכערונגען, דראָהט זיי נישט קוקענדיג אויפ'ן שווערען קריזיס נישט קיין געפאַהר און האָבען אַנגעזיכערטע עקזיסטענץ, כ'וויל נאָך צוגעבען, אַז אויך די טערנ'שע דייט פון דער באַנק, צום בײַשפּיל, די בוכהאַלטעריע א. אַז. וו. האָבען אַ גרויסען איינפלוס אויפ'ן גאַנג פון די טראַנזאַקציעס, צום בײַשפּיל. דאָס פערזעהען די איינפלוסען און ריכטען זיך אויף ווייטער. דעריבער האַלטען מיר עס פון ערשט-ראַנגיגער וויכטיג קייט דאָס פריהער פערעפענטליכען פון אונזער בילאַנס, געבענדיג דערמיט אַ בײַשפּיל פאַר אַנדערע.

מוזיקאלישע נאטיצן

קאנצערטען

קאָנצערטען זענען אין קריזיס-צייט דער איינ-ציגער אָרט, וואו מ'געהט זעהר ווייניג, וואו מ'קאָן אָבער האָבען זעהר פיל פערגעניגען. ווי למשל, דאַרף מען אַ בעסערען פערגעניגען ווי צו הערען אַלפרעד הייב'ס אַ קלאַוויר-רעטשיטאַל?

דורכגעטראַכט, כמעט קלאַסיש, האָבען מיר גע-הערט די „בעטהאָווענ'ס" „אַפּאַסיאָנאַטאַ", און מאַקס רעגער'ס „אַנדאַנטע" מיט וואָרעם טיפער פּאָעזיע דאָס איז געשפּילט געוואָרען, און אַזוי ווייטער דאָס גאַנצע פּראָגראַם, איז דאָס נישט גראָד אין קריזיס-צייט אַ שאָד אַדורכצולאָזען אַזאַ גייסטיגען גענוס?

* * *

פון דעם זונטאָג נאָכמיטאָג-קאָנצערט האָבען מיר גראָד נישט אַזאַ גרויסען גענוס געהאַט. ס'-איז געווען אַ דורכשניטליכער קאָנצערט, אין וועל-כען בעהאַנדעלט די קלאַסיקער ווי אַנ'-אָכטער רוס, אויך דיגאַס, דער אַמאָליגער העלדען-טענאָר, איז אויך שוין מעהר נישט קיין אַטראַקציע, דיין אַלטען רעפּערטואַר, ווי: „טאָסקאַ", „פּאַיאַצי" זינגט ער שוין מיט גרויסע אָנשטרענגונג. נאָר אין פריהלינגס-ליד פון וואַגנער'ס „וואַלקירע" האָט ער זיך בעוויזען ווי דער אַמאָליגער העלדען-טענאָר דיגאַס.

אַנ'אַנגענעמע איבעראַשונג איז געווען גריק'ס סאָאיטע „בעגליאַס" רעטשיטאַשירט מיט גרויס אַר-טיסטישען טעמפּעראַמענט פון די בעקאַנטע קינסט-לערין מאַריאַ באַלצערקעוויטש.

* * *

גאָר אַנ'אינטערעסאַנטען קאָנצערט, איז אונז אויסגעקומען צו הערען, און מיינט איהר וואו? אין פאַביאַניץ.

דורך קריגס-צייט עקזיסטירט אין פאַביאַניץ אַ געזאַנג-פעריין „הזמיר" מיר זאָגען: עקזיסטירט ס'איז ריכטיגער וועגעטירט. פון צייט צו צייט גיט ער אַ צייכען פון לעבען.

פערגאַנגענעם מיטוואָך האָבען מיר ווידער געהאַט אַ צייכען, אַז ער עקזיסטירט.

דייט 4 מאָנאַטען איז אין פאַביאַניצער „הזמיר" אַנגאַזשירט געוואָרען דער איצטיגער הזמיר-דירע-גענט פון לאָדז — ה' יאַבלאָן, און האָט שוין אין משך פון די 4 חדשים געוויזען אַ וואונדער, איינ-צושטודירען אַ שעהנעם רייכען פּראָגראַם, מיט וועל-כען דער פאַביאַניצער „הזמיר" איז אַרויסגעטרעטען אויף אַנ'עפענטליכען קאָנצערט. שקלאַר, לאַכנער, זילבערן, מענדעלסאָן — אַזעלכע אינטערעסאַנטע קאָמפּאָזיציעס האָבען מיר געהערט, גלענצענד אויס-געפיהרט פון כאָר, סאָליסטען און דער סטודיע.

דער כאָר בעשטעהט פון יונגע קרעפטען, וועלכע האָבען זיך מיט פלייס גענומען צו דער אַרבייט, און געבראַכט צו אַ מדרגה, וואָס איז ווערט צו פערצייכענען סאָפּראַן-אַלט, גוטע פרישע שטי-מען, זינגען ריין — ריטמיש, און קומען נאָך דעם דיריגענט אין אַלע זייגע פערלאַנגען, און ווען מיר ווילען צוגעבען, אַז אין דעם קאָנצערט האָבען מיטגעווירקט די סאָליסטען איפּטאַ לעוואָקאָוויטש, וועלכע האָט שעהן און מיט גרויס ערפאָלג געזונגען עטליכע לידער און בעזונדער דער יונגער טאַלאַנט-פולער אַלעקסאַנדראָ באַרדיני (זעהר אַ טאַלאַנטפולער וויאָליניסט), וועלכער האָט מיט גרויס מוזי-קאַלישע פערשטענדניש אויסגעפיהרט קאָמפּאָזיציעס פון דוואָראַק: „הובאַי" און סאַראַסאַטע. אונטער מוזיקאַלישער בעגלייטונג פון בעלאַ ראָזענצווייג און זיגמונד ראָזענבלאַט, און די אויסגעצייכענטע שפּיל פון דער סטודיע, קען מען דעם קאָנצערט בעצייכענען פאַר אַ העכסט געלונגענעם.

* * *

יוזעף טורטשינסקי'ס רעטשיטאַל, האָט אויך נישט געצויגען דעם עולם.

אַמאָל איז ער געווען אַ גרויסער רוהיגער פּיאַ-ניסט, יעצט איז ער אַ גרויסער, אומרוהיגער פער-דאַגאָג, ווען מ'איז זוכה צו הערען טורטשינסקי'ן, ווען ער איז רוהיג, איז עס אַ גרויסער נחת-רוח, אָבער וואו איז מען דאָס זוכה? אין גאָך און בעס-האָווען האָט מען דאָס נישט זוכה געווען. די קאָמ-פּאָזיציעס זענען געווען זעהר כאַאָטיש געשפּילט. שאָפּען — בעסער. אָבער די קריטיק מוז בעמען אין אַכט, אַז פאַר אַזאַ גרויסען קינסטלער איז געווען אַ צו קליינע אודיטאָריע, ער זאָל זיין בעגייסטערט און זאָל קענען בעגייסטערען די צוהערער.

D—ski.

רעגינא צוקער אין פילהארמאניע

היינט גרויסע פאלקס-פארשטעלונג

דאָס גרויסע יובילעאום-פּראָגראַם א. ג. „50 יאָהר יודיש טעאַטער" וועט רעגינא צוקער, וואָס האָט געהאַט א גרויסען ערפאָלג ווערט היינט ווי-דערהאָלט. ס'ווערט געגעבען 1) „בר כוכבא" 2) „חנטשע אין אמעריקא" מיט רעגינע צוקער. 3) „יאנקעלעס חלום" מיט רעגינא צוקער. נאָך דער פאָרשטעלונג א קראַנץ פון די שענסטע אָפּערעט-קעס פון אַלט-ניי-טעאַטער.

מאָרגען דינסטאָג צו איינהייטס-פּרייזען מיט רעגינא צוקער צום ערשטען מאָל די גרויסע קאָמי-שע אָפּערעטע „חפני און פּוחס". רעגינא צוקער אַלס „חפני".

צו יאסעלע קאלאדני'ס אויפטריט אין פילהארמאניע

אַ זעהר גרויסען אינטערעס האָט אַרויסגערופען דאָס קומען צו אונז אין שטאָט פון יודישען הו-מאָריסט און פערפאַסער פון יודישען פאָלקס-ליד און פּאַראַדיעס דער אונפערגלייכליכער יאָסעלע

ק אָ ל אָ ד נ י.

יאָסעלע קאָלאָדני געהערט היינט צו טאָג צו די גרעסטע אינטערפּרעטאַטאָרען פון יודישען ליד, און זיינע אויפטריטען זענען קינסטלערישע געשע-הענישען, דער ערפאָלג פון יאָסעלע קאָלאָדני אין וואַרשאָ האָט גאָר קיין גרעניץ נישט געהאַט, אַזאַ ערפאָלג אין יודישען וואַרשאָ איז ווירקליך נאָך נישט געווען. נאָך קיינמאָל האָט אַ יודישער זינ-גער נישט געמוזט איבערחזרן זיין קאָנצערט כמעט טאָג ביי טאָג שוין אַ פערטעל הונדערט מאָל.

צו זיין מיטוואָך'דיגען קאָנצערט האָט קאָ-לאָדני אָנגעגרייט אַ זעהר אינטערעסאַנטען פּראָ-גראַם פון זיין רייכען רעפּערטואַר.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 18 יאַנואַר 1932

11.58 צייט-סיגנאַל. 12.10 גראַמאָפאָן. 3.25 פאָרלעזונג. 3.50 גראַמאָפאָן. 4.20 לעקציע פראַנצויזיש. 4.40 גראַמאָפאָן. 5.10 פאָרלעזונג. 3.35 לייכטע און טאַנץ-מוזיק. 6.50 פערשידענעס. 7.15 קאָמוניקאַט פּוי לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 7.30 רעפּערטואַר. 7.45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8.00 פעל-יעטאָן. 8.45 אָפּערעטקע. 10.15 פעליעטאָן. 10.00 קאָמוניקאַטען. 10.40 טאַנץ-מוזיק.

* * *

17.10 וועט פּראָפ. איידוקעוויטש דערצעהלען „וועגען אַסטראָנאָם, וואָס האָט געגלויבט נור אין דער נשמה". אין דער פאָרלעזונג וועט דער פּראָפ. אָנצייכענען די ווּכטאַנשויאונג פון גרויסען ענגלי-שען אַסטראָנאָם זשעראַנס. 20.15 וועט געגעבען ווערען צום ערשטען מאָל די אָפּערעטע פון ציה-רער „דאָס פרעהליכע פּאַרל" אין יאָהר 1900 האָט די דאָזיגע אָפּערעטע געהאַט א ריזיגען ער-פאָלג, עס איז נאָך דעמאָלט נישט געווען לעהאַר. 22.15 וועט אַרל' וואַרנעצקא געבען א בילדער פון די פּאַריזער רעווי-טעאַטערס מיט זייערע סטאַרס שעוואַליער, בעקער און מיסטינגעט.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון ועמליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: וומלאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

CHARLIE CHAPLIN

ליכט פון דער גרויסער שטאט

היינט פרעמיערע!
דער גרויסער, געניאלער
ארטיסט, רעזשיסער און קאמפאזיטאר פון מייסטערווערק א. נ.:

WIRGINJA CHERRILL

גענאסען זיך הערצליך מיט זיינע ליבלינגען מיט זיין לעצט׳ פילם, וואס האט דערגרייכט דעם גרעס- טען סוקצעס אין דער גאנצער וועלט. .·. אין דער ראלע פון דער בלינדער בלומען-פערקויפערין

טראגט די הויכע קאסטן פון פילם זענען די פרייזן נארמאל. אנהויב 4.30 נאכם., שבת און זונטאג — 12 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער APOLLO

היינט פרעמיערע!

1) גרעניץ-לעגיאן

2) RANGO

גרויסער דאפלטער פראגראם:
מעכטיגער קלאנג-פילם, וואס שילדערט די מדבר.
אינטערעסאנטער אינהאלט.
נישט געזעהענע ביז איצט שפאנענדע מאמענטן.

היינט פרעמיערע!
סענסאציאנעלע דראמע פון לעבען פון ווילדען מעריב
— — אין די הויפט-ראלען: — —
Fay WRAY, Jack HOLT, Richard ARLEN

נעכסטער פראגראם:
„דער גלאקען-ציהער — פון נאטער-דאם" —

אנהייב 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפ- טונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליטעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פעלט ארייז אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער פראגנינג און שטערבליך. ספעציעל גומענע היל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר מראכורעהלונג בעזונדערע זיכער דעם געווערטען און געפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס דעמפיגנגען מיט היילנארסען און אפאראטען פאר פערקרומטע

פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. מינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערו. עמפאנגט פון 9 ביז 1 ביטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אינבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טערויכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם 29 אויגוסט 1931 בין איך שווער קראנק געווארען אויף א ברוך און עס איז מיר איבער- געבליבען א קליינע האפנונג צו דערהאלטען מיך ביים לעבען. א דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער), וועלכער האט נישט געשפארט קיין מיה און האט מיך געראטעוועט. היינט פיהל איך מיך ווי-נייגעבוירען, כאטש כ׳רעכען שוין 70 יאהר. מיין דאנק- בארקייט האט נישט קיין גרענעצען.
יוסף רידזינסקי, לאדז, אל. 1-טער מאי 4.

FABR. STEMPLI
ZAKŁ. GRAWERSKI
H. JOSKOWICZ
Piotrkowska

ביכער
א היים
אויסצאלייענען!
פוילישע און יודישע בי- כער גיב איך א היים אויסצולייענען צו די ביליגסטע פרייזען אויף חודש און שטיק איהר קריגט אויך צו קויפען ביליג דאקטארסקע ביכער, טעאטער-פיעסען און לידער.
צו בעקומען ביים צייטונג- פערקויפער וואלקאוויאוש
אלטע-שטאט 1.

קוואליפיצירטע
שטרימף = ארבייטער
וועלכע קענען ארבייטען אהן מייסטער אויף מעה- רערע אידעאל און אויף מעהרערע סקאט, אויך אויף ווענדעק-פלאטין, אויך אנ׳- ערשטקלאסיגע שפילערין פון 20 שפינדעל און א רעפעזירקע קענען זיך מעלדן אין דער שטרימף- פאבריק וואלטשאדניא 31, 411 אפיצינע 3.

רעכער
אויף דער מאשין
ווערען אויסגעניים
שרודמיעסקא 8.

קלאנג-קינא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
דאס גרויסע פילם-קונסטווערק, די מעכטיגע דראמע א. נ.:

„אין דער נעץ פון שקר"

שוידערליכע טראגעדיע פון א פרוי און געליבטען, ווי אויך א טראגעדיע פון א פאטער, וואס האט געפרובט צו דערמארדען זיין אייגענעם זוהן
אין די הויפט-ראלען:
EMIL JANNINGS
Esther RALSTON, Gary COOPER
קירצליך: „דער דזשאדז-סעניג"

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

ווייכטיגער קאמוניקאט
למען תזכרו

א יידענע ב טרך
נאנסטן דוראפ׳ס
זאמענהאף 9!
[לטנגס ד-זידקא]
טעלעפ. 642-24

יעדער איינציגער מעבעל

האט זיך אי- בערציינגט, אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו
צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

דראמ. סטודיע א. נ. י. ל. פרץ
ביי דער פאלקס-פארטיי. 418
דערמיט מעלדען מיר, אז נאכ׳ן אויסשליסען די פערוואלטונגס - מיטגלידער ש. יאנאווסקי, ש. פרידמאן און מ. פרידמאן, האבען איבערגענומען די ליטונג פון דער סטודיע די חברים: פאריזיצער א. ראזענבוים, וויצע-פארזיצער ה. דזשאדעק, סעק- רעטאר א. קירשענבלאט, קאסירער ס. וואלדמאן.
גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף די אויסגע- שלאסענע צוריקצושטעלען דאס געלד און דאקו- מענטען, אין געגענפאל וועלען מיר ציהען געריכט- ליכע קאנסעקווענצען. די פערוואלטונג.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

עס איז נויטיג
א טריקאטאזש-צושניידער, וואס זאל קאנען די קונדשאפט, ווערט געזוכט. אפגערטען מיט צייכ- נישען אין אדמ. אינט״ר „F. F." 418

פערשידענעס
צו פערקויפען א לעבער-מאשין, א נייה- מאשין, פאסט נייע (זינגערס) אין טריקאטאזש- פאבריק פאמארסקא 43. 412

זאקען-פאבריקאנטען! די אויסארבייטונג פון רענדער צו שקארפעטלעך פון 32. צווירן, אויך פון 24 מיכאלאוויטש, וואלטשאדניא 50. 414

השבת אבדה. פרייטאג האב איך פערלוירען א פארטפעל מיט 2 פראטעסטען, א בלאנקא-וועקסעל און אנ׳אויסלענדישען פאס אויפ׳ן נאמען פ. פאצא- נאווסקי, קילינסקיעגא 7. די דאקומענטען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען געגען בע- לוינונג צו פ. פאצאנאווסקי, קילינסקיעגא 7. 410

ל עטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
פ׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליסטען ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.
פון 10. ד. ח. וועט ווייטער בענייען זיינע אויפנאהמען ד״ר וואלינסקי ספעציאליסט פאר נאז-, האלז- און אויערן-קראנקהייטען פון 4 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעשעטניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

Dr. A. SZMIRGELD
ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען
שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע) היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער- ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעניימט די אויפנאהמען און רענטגען-פלאגיע אין דער לעמשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכם.
זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין ווענערישע קראנקהייטען אין דער חים אויף פילטשארסקיעגא 12 (יאקארנא) טעל. 118-28
פון 7—9 אוונד, זונטאג פון 4—6 נאכם.
אונטערזוכונגען און ערביינפלאנג בעראטונגען אין דערהאם מיטוואך און זונטאג בחנם.

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפאנגס-שעה׳ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג אין יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

---

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קויפט נישט קיין
מעבעל בעפאר איהר איבערציינגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען מערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם: כקויף אויך געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
44 קומט און איבערציינגט אייך! 44

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט- קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אוונד.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman